

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Fundację Socjometr Laboratorium Rozwiązań Społecznych, współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju

Kraków 2021

Raport opracowany w ramach projektu „Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju” realizowanego przez Federację LGD Małopolska.

Odwiedź portal KSOW – www.ksow.pl

Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania

1. Analiza SWOT i diagnoza obszaru pozwoliły na wyciągnięcie wniosków, które posłużyły do opracowania celów LSR - jednego głównego i dwóch szczegółowych. Cel ogólny „Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska” z jednej strony odpowiada na zidentyfikowany problem niewystarczającej promocji obszaru i rozpoznawalności pod względem turystycznym, a z drugiej ma związek z niekorzystną sytuacją w dziedzinie przedsiębiorczości. Pierwszy cel szczegółowy zawiera przedsięwzięcia, które mają służyć stworzeniu odpowiednich warunków do rozwoju działalności gospodarczej. Oprócz przedsięwzięć z zakresu rozwoju i zakładania działalności gospodarczych, zaplanowano działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców czy powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia oraz infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej. Drugi cel szczegółowy dotyczy natomiast potrzeby wsparcia aktywności społecznej poprzez tworzenie warunków do aktywności mieszkańców, umacniania lokalnych liderów, integrowania organizacji pozarządowych i podnoszenia świadomości społeczeństwa.
2. W początkowych latach wdrażania LSR postęp w realizacji strategii nie był imponujący, na co wpływ miały przede wszystkim powolne prace Urzędu Marszałkowskiego w ocenianiu wniosków. W 2020 roku osiągnięte wartości wskaźników prezentowały się już zdecydowanie lepiej. Cechą charakterystyczną działań w „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” było realizowanie operacji, które jednocześnie pozwalały na osiągnięcie kilku wskaźników.
3. Zdecydowanie największym powodzeniem cieszą się operacje dla przedsiębiorców. Zainteresowanie wsparciem na otwarcie działalności gospodarczej wielokrotnie przewyższyło możliwości finansowe LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”. Wyróżniono tutaj dwa rodzaje przedsięwzięć: operacje dla wszystkich i operacje kierowane do osób poniżej 30 roku życia. Sukcesem LGD jest z pewnością to, że wszystkie środki przeznaczone na te przedsięwzięcia zostały już wypłacone. W przypadku „Rozwoju działalności gospodarczych” zwiększono ilość planowanych operacji. W pierwotnej wersji LSR planowano wsparcie 13 tego typu przedsięwzięć, w 2020 roku zwiększono ich liczbę do 17. W najnowszej wersji LSR

wartość docelowa wynosi już 19. Do 31 maja 2021 roku podpisano 17 umów, a liczba rozliczonych umów wynosi 11.

4. W działaniach poza RLKS „Piękna Ziemia Gorczańska” dokonała zakupu urządzeń rekreacyjnych dla dzieci, mających komercyjne zastosowanie. Działania te spotkały się z pozytywnym odbiorem i niewykluczone są kolejne zakupy sprzętu do świadczenia usług odpłatnych, który przy okazji wzmacniałby potencjał techniczny LGD.
5. „Piękna Ziemia Gorczańska” nie zrealizowała do 31 maja 2021 roku żadnego projektu współpracy. Pozytywną informacją jest to, że prace nad dwoma projektami znajdują się już w zaawansowanym stadium.
6. Wszystkie działania komunikacyjne zostały zrealizowane. Za najbardziej skuteczne uznać można akcje prowadzone w mediach społecznościowych oraz informacje umieszczane na stronach internetowych.
7. Najwięcej mieszkańców gmin obszaru LGD i beneficjentów biorących udział w badaniu wskazało, iż źródłem informacji o „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” oraz o naborach była strona internetowa oraz profil LGD na Facebooku. Potwierdza to dość jednoznacznie, że korzystanie z wirtualnych kanałów komunikacji jest efektywne. Duże znaczenie ma też „marketing szeptany”.
8. W Biurze LGD najwięcej porad udzielonych zostało w pierwszych latach realizacji aktualnej LSR, kiedy też miano do czynienia z największą liczbą składanych wniosków w poszczególnych naborach. W późniejszym okresie spadek liczby udzielanych porad miał związek z usunięciem kryterium oceny wniosków premiującego korzystanie z doradztwa oraz, w 2020 roku, z pandemią COVID-19.
9. Zdecydowanie najwięcej porad zostało udzielonych indywidualnie w biurze, mniej telefonicznie i drogą internetową.
10. Doradztwo w Biurze LGD ocenione zostało przez badanych beneficjentów bardzo pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji oraz rozliczania operacji. Wysokie oceny dotyczyły zakresu udzielonych porad, ich przydatności, a także przygotowania merytorycznego doradców.

11. Żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość), co potwierdza pozytywną opinię jaką można wystawić „Pięknej Ziemi Gorczańskiej”.
12. Mieszkańcy obszaru LGD do istotnych obszarów wymagających dofinansowania w przyszłości zaliczyli w pierwszej kolejności przedsiębiorczość, a następnie drogi, opiekę nad osobami starszymi oraz wsparcie NGO.

2. Spis treści

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania	3
2. Spis treści	6
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.	7
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.	10
5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.	12
5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia	12
5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR	26
5.3. Działania poza RLKS	38
5.4. Działalność Biura LGD	39
5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności	49
6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze.	56
6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR	56
6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny	56
6.3. Przedsiębiorczość	57
6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe	57
6.5. Grupy dewaforyzowane	57
6.6. Innowacyjność	58
6.7. Projekty współpracy	58
6.8. Ocena funkcjonowania LGD	59
6.9. Ocena procesu wdrażania	60
6.10. Wartość dodana podejścia LEADER.....	60
7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje.	62
8. Spis tabel i wykresów.	64
9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.	66
Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Piękna Ziemia Gorczańska	66
Ankieta dla beneficjentów LGD Piękna Ziemia Gorczańska	69

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

Raport przedstawia wyniki badania, którego przedmiotem była ewaluacja procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania „Ziemia Gorczańska” w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020.

Warto podkreślić, że przeprowadzenie badań w opisywanej poniżej formie było możliwe dzięki współpracy wszystkich małopolskich Lokalnych Grup Działania. Badania były współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Dofinansowanie zostało pozyskane przez Federację LGD Małopolska, która przygotowała projekt „Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju”.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie wspomnianych powyżej Wytycznych wydanych w 2017 roku przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Skupiały się one w kilku obszarach tematycznych, w ramach których postawiono pytania badawcze. Zestaw tych pytań był wspólny dla wszystkich Lokalnych Grup Działania w województwie małopolskim.

Obszary badań oraz przypisane do nich pytania badawcze:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR
 - a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

5. Grupy defaworyzowane

- a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

6. Innowacyjność

- a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

7. Projekty współpracy

- a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

8. Ocena funkcjonowania LGD

- a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

9. Ocena procesu wdrażania

- a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

10. Wartość dodana podejścia LEADER

- a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań małopolskich LGD, które były poddawane ocenie:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla wnioskodawców (rzeczywistych i potencjalnych) oraz beneficjentów,
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych,
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju,
4. Funkcjonowanie organów LGD,
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej),
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego,
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR,
8. Realizacja projektów współpracy.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Projekt badawczy zrealizowany na zlecenie Federacji LGD Małopolska jest unikatowym w skali Polski przykładem współpracy Lokalnych Grup Działania. Wspólne zlecenie badań dla wszystkich organizacji wdrażających Strategię Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność pozwoliło nie tylko na sfinansowanie dużej części prac ze środków zewnętrznych, ale umożliwiło również obniżenie kosztów ewaluacji. Ujęcie prac badawczych w ramy wspólnego projektu pozwoliło na ich sprawną i szybką realizację w okresie od czerwca do października 2021 roku.

Realizacja wspólnych badań ewaluacyjnych dla wszystkich małopolskich LGD przyniosła także korzyści o charakterze merytorycznym. Możliwe było zastosowanie jednolitego zestawu metod i technik badawczych. Powoduje to, że dane zebrane w odniesieniu do obszaru poszczególnych Lokalnych Grup Działania są agregowalne. Innymi słowy, 32 raporty z ewaluacji zewnętrznych przygotowane dla poszczególnych LGD mogą być rozpatrywane wspólnie i tym samym informować o efektach realizacji działania LEADER w całym województwie małopolskim.

W ramach badania ewaluacyjnego poddano analizie dwie grupy danych:

1. Dane zastane, w tym:
 - a. Dane ze statystyk publicznych,
 - b. Dane gromadzone przez Lokalne Grupy Działania w ramach monitoringu,
2. Dane wywołane, w tym:
 - a. Dane zebrane za pomocą technik jakościowych,
 - b. Dane zebrane za pomocą technik ilościowych.

Dane pochodzące ze statystyk publicznych dostarczyły wysoce obiektywnych informacji na temat zmian na obszarze poszczególnych LGD, które dokonały się w okresie realizacji ocenianych Strategii RLKS. Dane te dotyczyły między innymi zjawisk demograficznych, rynku pracy, lokalnej gospodarki oraz sytuacji społecznej. Wszystkie te dane zostały zaprezentowane w tabelach lub na wykresach. Szczegółowy wykaz ilustracji

zawartych w raporcie, który umieszczony jest na jego końcu pozwala na szybkie zapoznanie się z zakresem poddanych analizie danych, które pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego.

Lokalne Grupy Działania gromadzą istotne dane na temat procesu wdrażania Strategii RLKS, które musiały być poddane analizie. Wśród tych danych należy wskazać w szczególności informacje o prowadzonych naborach, dane o postępie rzeczowo-finansowym, wskaźniki realizacji planu komunikacji oraz dane dotyczące doradztwa. Opracowano jednolity zestaw formularzy, na których poszczególne LGD udostępniały te istotne informacje. Analiza tej kategorii danych zastanych pozwoliła na ocenę skuteczności działań prowadzonych przez LGD oraz wskazała, w których obszarach działalność LGD pokrywała się ze zmianami na obszarze objętym LSR sugerowanymi przez wyniki analizy danych pochodzących z GUS.

Badania jakościowe obejmowały wywiady z pracownikami stowarzyszeń oraz wywiady z przedstawicielami ich organów – Zarządów i organów decyzyjnych (Rad). Wywiady były prowadzone w siedzibach LGD lub online. Rozmowy te odegrały istotną rolę w procesie powstawania raportów. Pozwoliły one na pogłębienie wiedzy na temat przebiegu procesu wdrażania LSR, rozpoznanie problemów pojawiających się w jego trakcie oraz sposobu reagowania na nie przez przedstawicieli Stowarzyszeń. Uzupełnieniem wywiadów był elektroniczny kwestionariusz zawierający pytania otwarte kierowane do prezesów Zarządów LGD oraz przewodniczących Rad Programowych. Zebrane za jego pomocą informacje zostały wykorzystane w czasie formułowania rekomendacji.

W ramach ewaluacji zewnętrznej zbierano także dane ilościowe. Dla każdego LGD przygotowano dwa kwestionariusze ankiety. Pierwsza z nich kierowana była do mieszkańców obszaru objętego Strategią RLKS, a druga do beneficjentów wsparcia osób i przedstawicieli organizacji, które realizowały operacje w ramach jej wdrażania. Zastosowano technikę CAWI (computer-assisted web interview), co oznacza, że ankietę przeprowadzona została za pomocą platformy internetowej. Za dystrybucję linka do ankiety odpowiedzialni byli pracownicy poszczególnych Lokalnych Grup Działania. Celem było zgromadzenie co najmniej 100 poprawnie wypełnionych ankiet dla mieszkańców oraz co najmniej 20 ankiet wypełnionych przez beneficjentów. We wszystkich LGD udało się zgromadzić wymaganą dla każdej z ankiet ilość odpowiedzi.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia

LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” swoim zasięgiem obejmuje trzy gminy powiatu limanowskiego: gminę miejską Mszana Dolna oraz dwie gminy wiejskie – Mszana Dolna i Niedźwiedź. Wszystkie położone są w południowej części województwa małopolskiego. Miejscowości tworzące obszar LGD łączy wiele cech wspólnych i to zarówno pod względem przestrzennym (gminy tworzą zwarty geograficznie obszar znajdujący się w jednym obrysie), jak i geograficznym, przyrodniczym, historyczno-kulturowym oraz ekonomiczno-gospodarczym.

Rysunek 1. Obszar LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

W opracowaniu ewaluowanego LSR wzięli udział przedstawiciele lokalnej społeczności. Wykorzystano różne metody partycypacji w najistotniejszych etapach prac nad dokumentem

strategicznym, w tym spotkania informacyjno-warsztatowe, badania ankietowe, warsztaty otwarte, wywiady grupowe, dyżury pracownika online, formularz zgłaszania uwag. Istotnym elementem procesu przygotowania LSR była także aktywność przedstawicieli sektorów: gospodarczego, publicznego oraz społecznego. Podstawą do wskazania mocnych i słabych stron obszaru oraz występujących problemów były również dane statystyczne.

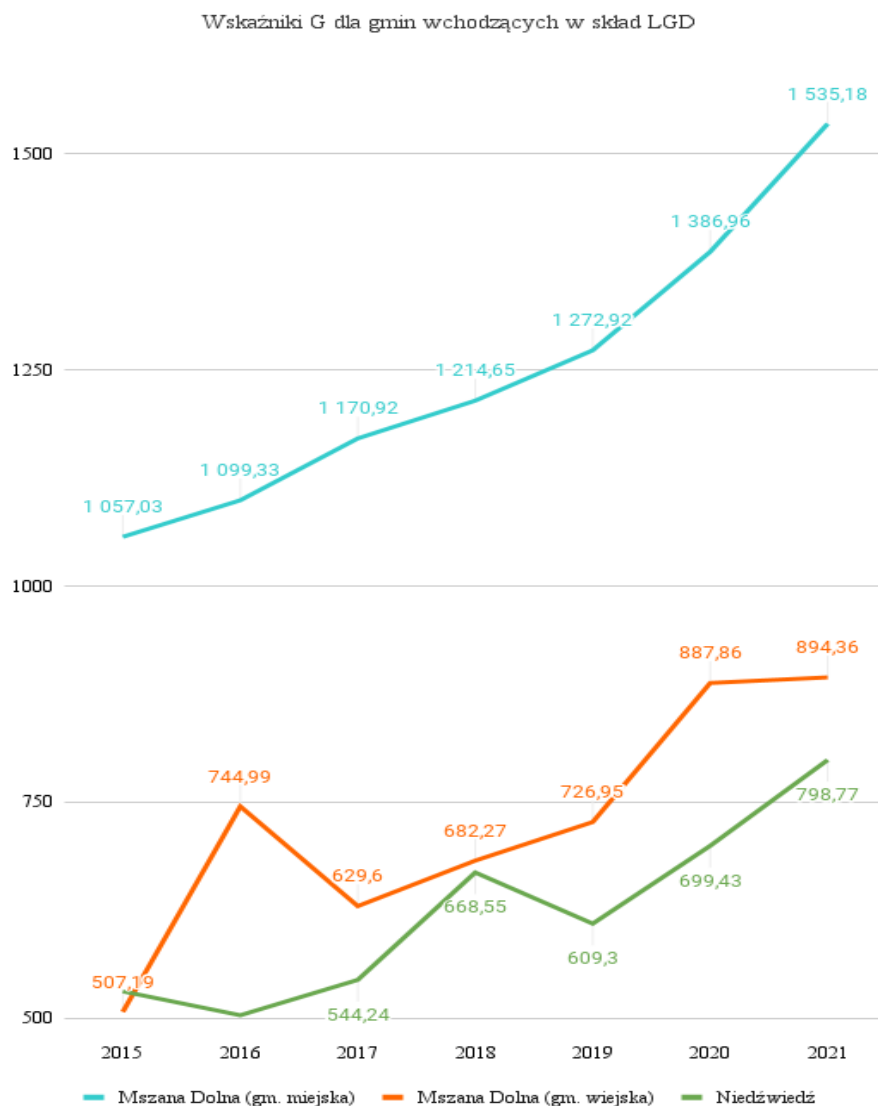
W stworzonym w 2015 roku LSR do mocnych stron gminy zaliczono wysoki przyrost naturalny. Podkreślano więc, że cały czas zwiększa się liczba osób zamieszkujących obszar LGD. W ostatnich latach w gminie wiejskiej Mszana Dolna i gminie Niedźwiedź, poza niewielkimi spadkami w 2019 roku, w dalszym ciągu dało się zaobserwować wzrost. Gmina miejska Mszana Dolna odnotowała natomiast pod tym względem pewne wahania i biorąc pod uwagę lata 2015-2020 nastąpił spadek ludności o 25 osób. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mszana Dolna (gm. miejska)	7 924	7 941	7 982	7 948	7 889	7 899
Mszana Dolna (gm. wiejska)	17 452	17 543	17 574	17 643	17 623	17 618
Niedźwiedź	7 257	7 307	7 338	7 344	7 337	7 379

Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

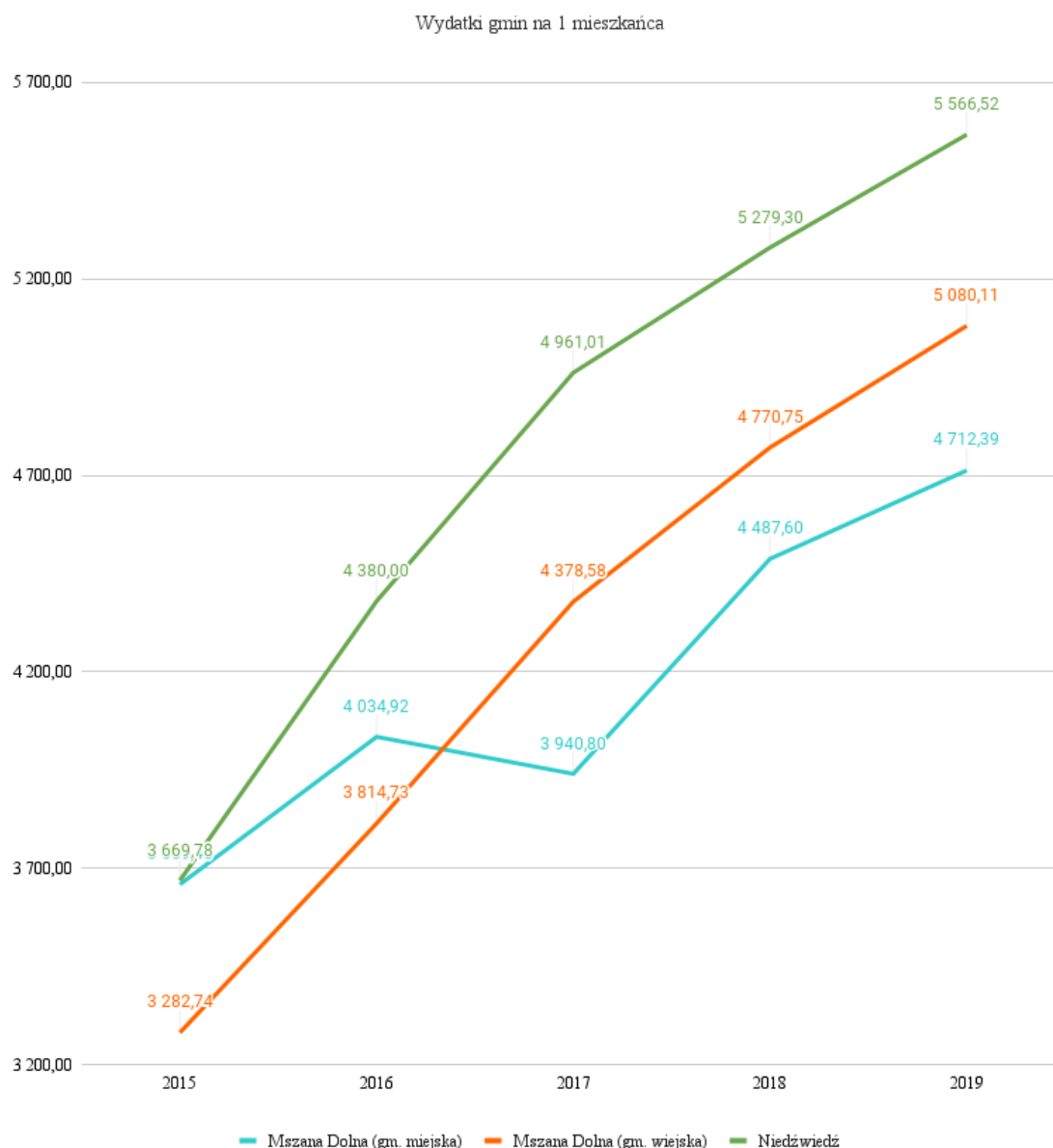
Kwestią wymagającą analizy są dochody gmin. Stanowią one parametr obrazujący w pośredni sposób dochodowość mieszkańców, ale także wskazujący na poziom aktywności sektora gospodarczego. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów

podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. wskaźnik G, który stanowi podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy. W LSR zwracano uwagę, iż średni dochód podatkowy gmin obszaru LGD w 2013 roku wyniósł 698,38 i był zdecydowanie niższy od przeciętnego dochodu w Polsce (1 435,18 zł) oraz przeciętnego dochodu w województwie małopolskim (912,43). Warto też dodać, że udział dochodów własnych gmin w dochodach ogółem w 2014 roku na obszarze LGD wyniósł 24,9% i był ponad dwukrotnie niższy niż w Polsce (55,4%) i województwie małopolskim (51,9%) oraz niższy niż w powiecie limanowskim (30,1%). W ostatnich latach, z delikatnymi wahaniami, wskaźnik G wśród gmin wchodzących w skład LGD wzrastał. Zwraca uwagę duża różnica w dochodach między gminą miejską Mszana Dolna a gminą wiejską Mszana Dolna i gminą Niedźwiedź. W 2021 roku różnica ta wynosiła odpowiednio - 640,82 i 736,41.

Wykres 1. Wskaźnik G dla gmin wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

W LSR zwrócono uwagę, że niskie wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca świadczyły o niskiej zamożności wspólnot samorządowych wchodzących w skład LGD. Wynosiły one 3 447,99 zł i były niższe niż w Polsce (4 021,24), województwie małopolskim (3 767,05) oraz powiecie limanowskim (3 614,18). W ostatnich latach wydatki opisywanych gmin wzrastały. W przypadku gminy wiejskiej Mszana Dolna w latach 2015-2019 wzrosły aż o 1 797,37. W 2019 roku największe wydatki odnotowano w gminie Niedźwiedź - 5 566,52. Wydatki w gminach obejmowały przede wszystkim oświatę i wychowanie oraz działania związane z rodziną.

Wykres 2. Wydatki gmin wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” na jednego mieszkańca.

Gminy wchodzące w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” niestety nie należą do najbardziej rozwiniętych gospodarczo obszarów Małopolski. Zwraca uwagę wysoka pozycja gminy miejskiej Mszana Dolna w kategorii klasyfikującej podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON, ale jednocześnie bardzo niska lokata w kategorii środków w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów unijnych. Gmina wiejska Mszana Dolna i gmina Niedźwiedź słabo wypadają w kategorii analizującej dochody własne budżetu gminy na

1 mieszkańca. Pomocna w interpretacji danych zawartych w poniższej tabeli będzie informacja, że łącznie w województwie małopolskich znajdują się 182 gminy.

Gmina	Lokaty gmin w województwie w poszczególnych kategoriach w roku 2019			
	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów UE na 1 mieszkańca	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Mszana Dolna (gm. miejska)	66	171	138	30
Mszana Dolna (gm. wiejska)	162	106	96	101
Niedźwiedź	167	94	49	102

Tabela 2. Gminy wchodzące w skład LGD na tle wszystkich małopolskich gmin.

Słabo rozwinięty sektor gospodarczy został uznany w LSR za największy problem obszaru LGD. W związku z tym, za jako priorytet Stowarzyszenia wskazano tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju sektora gospodarczego i pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców. Planowane działania miały przynieść skutki w postaci wzrostu poziomu przedsiębiorczości, zwiększeniu ilości miejsc pracy i w konsekwencji doprowadzić do spadku bezrobocia.

W aspekcie analizowania przedsiębiorczości, warto zauważyć, że liczba osób zatrudnionych to jeden z istotniejszych parametrów obrazujących jakość rynku pracy obszaru. W 2014 roku w gminach obszaru LGD liczba osób pracujących na 1 000 ludności wynosiła 92 i był to wynik znacznie niższy niż w Polsce (230) i województwie małopolskim (220), a także niższy niż w powiecie limanowskim (123). Na samym obszarze LGD sytuacja była zróżnicowana i zjawisko zróżnicowanego tempa rozwoju poszczególnych gmin utrzymywało się w analizowanym okresie. W latach 2015-2019 w gminie miejskiej Mszana Dolna i gminie wiejskiej Mszana Dolna odnotowano wzrost liczby pracujących i zwraca też uwagę większa liczba pracujących kobiet. Odmienna tendencja miała miejsce w gminie Niedźwiedź, gdzie odnotowano spadki w każdej z kategorii.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019
Mszana Dolna (gm. miejska)	1 664	1 858	758	883	906	975
Mszana Dolna (gm. wiejska)	858	1 023	347	461	511	562
Niedźwiedź	478	437	138	137	340	300

Tabela 3. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

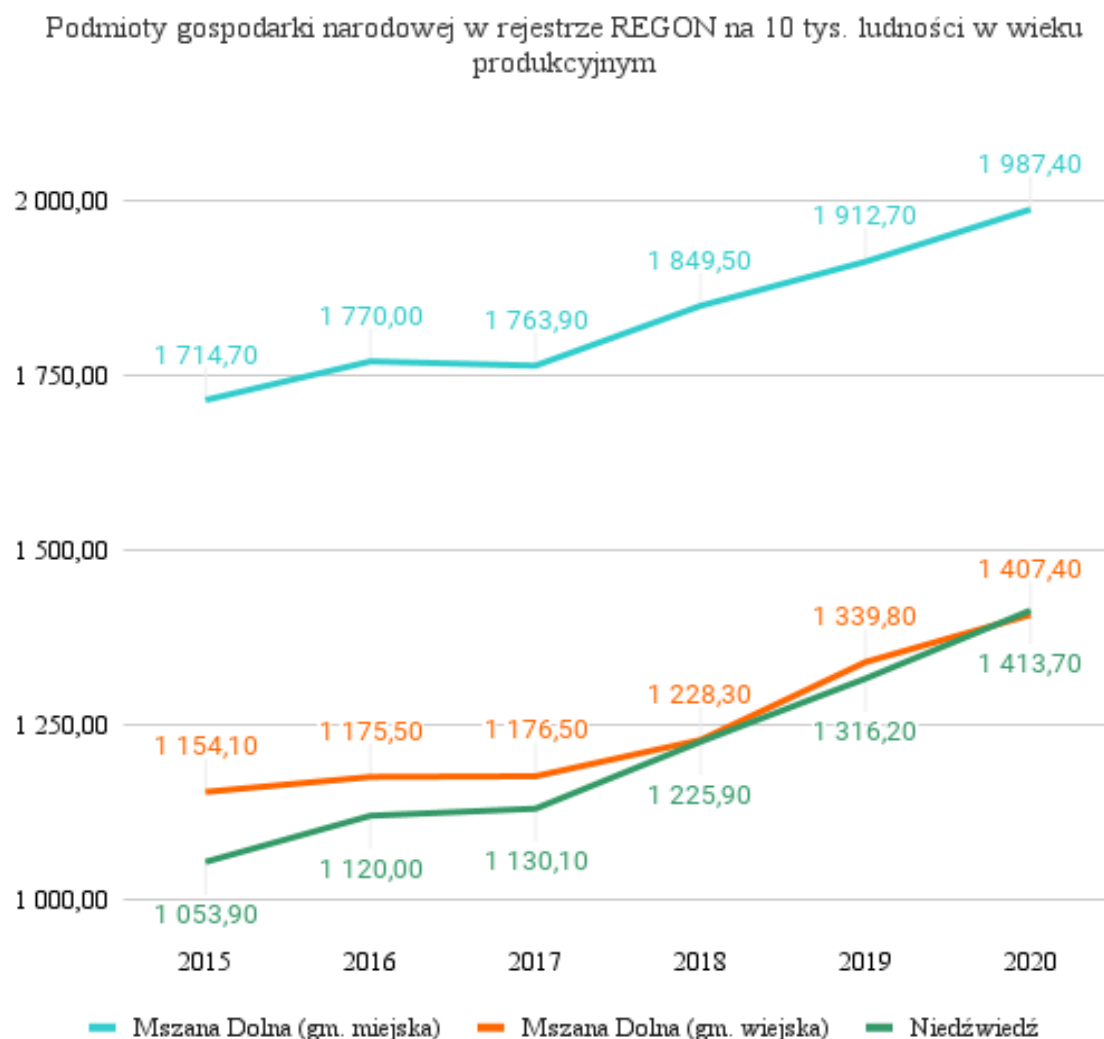
Kolejnym parametrem obrazującym sytuację na lokalnym rynku pracy obszaru jest liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Na obszarze LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w latach 2015-2020 nastąpił dość duży spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności. W tym aspekcie warto podkreślić zwłaszcza spadek liczby bezrobotnych kobiet w gminie wiejskiej Mszana Dolna i gminie Niedźwiedź (wskaźniki spadły odpowiednio o 3,8 i 5,3).

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci.					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Mszana Dolna (gm. miejska)	9,6	6,7	9,7	6,5	9,5	7,0
Mszana Dolna (gm. wiejska)	9,2	6,0	7,4	4,7	11,2	7,4
Niedźwiedź	8,8	5,5	5,8	4,2	12,3	7,0

Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci.

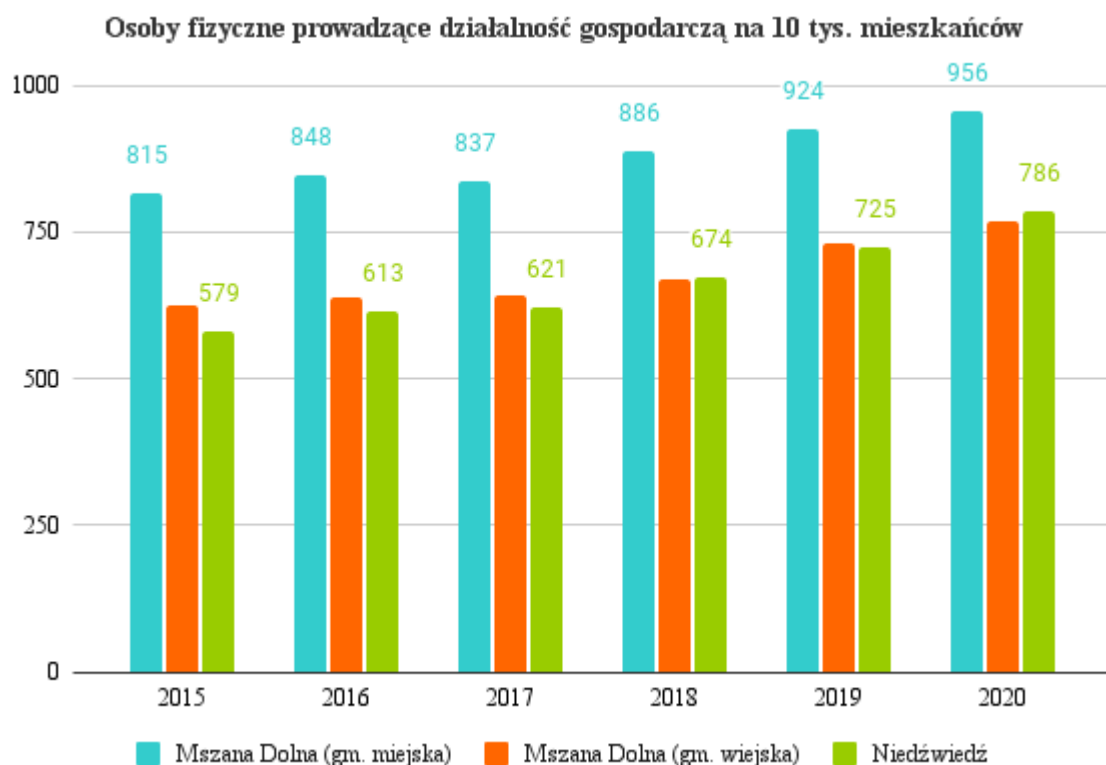
W 2014 roku na obszarze LGD do rejestru REGON wpisanych było 756 podmiotów (na 10 tys. ludności), co stanowiło wynik niższy niż przeciętnie w Polsce (1 071) i województwie małopolskim (1 059), ale równocześnie wyższy niż w powiecie limanowskim (724). W latach 2015-2020 na obszarze LGD odnotowano wzrost zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. Najwięcej podmiotów występuje w gminie miejskiej Mszana Dolna, gdzie w 2020

roku liczba zbliżyła się do 2 tysięcy. To jednak w gminie Niedźwiedź w omawianym okresie odnotowano największy wzrost - aż o 359,8 podmiotów.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

W LSR do słabych stron objętego nią obszaru zaliczono niewystarczający poziom przedsiębiorczości mieszkańców, który objawiał się niewielką liczbą nowo zakładanych działalności gospodarczych. Pozytywnym wnioskiem z ewaluacji jest to, że w latach 2015-2020 odnotowano wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (na 10 tys. mieszkańców). W tym przypadku, podobnie jak w przypadku podmiotów gospodarki narodowej, najwyższe wskaźniki dotyczą gminy miejskiej Mszana Dolna, a największy wzrost gminy Niedźwiedź.

Wykres 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

W LSR podkreślono systematyczny rozwój sektora społecznego obszaru LGD. Przytoczono dane, w świetle których w 2009 roku na terenie funkcjonowało 49 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, zaś pięć lat później było ich już 69. Nieco gorzej sytuacja się przedstawiała, gdy dokonano porównania ze średnią w Polsce, województwie małopolskim i powiecie limanowskim. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na obszarze LGD działało 21 podmiotów społecznych, w Polsce i w województwie małopolskim po 33, a w powiecie limanowskim 23.

Należy podkreślić, że w czasie konsultacji społecznych uwidoczniło się słabe zaangażowanie lokalnej społeczności w rozwój obszaru LGD oraz niskie zainteresowanie działaniami oddolnymi. Znalazło to odzwierciedlenie w ustalonych celach LSR. Za ważne i niezbędne do podjęcia uznano przedsięwzięcia służące integracji społecznej i wzmacnianiu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów i działaczy w organizacjach pozarządowych.

Diagnoza obszaru LGD jednoznacznie wskazywała, iż niezbędne jest podjęcie działań w zakresie rozwoju rynku pracy, w tym konieczne jest stworzenie warunków do zwiększenia

dostępności miejsc pracy oraz podwyższenia zarobków. Grupą defaworyzowaną w LSR określono osoby do 30. roku życia. Głównym argumentem za takim wyborem był obserwowany na obszarze LGD odpływ młodych i wykształconych osób do większych aglomeracji miejskich w celu poszukiwania korzystniejszych warunków zatrudnienia. Znajdowało to potwierdzenie m.in. w ujemnym saldzie migracji i samych spostrzeżeniach mieszkańców. W konsekwencji w ramach realizacji LSR zaplanowano podjęcie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości, w tym poprzez podejmowanie działalności gospodarczej. Do grupy defaworyzowanej skierowano jedno z przedsięwzięć – „zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia”.

Działanie to było o tyle istotne, iż do mocnych stron LGD zaliczono fakt, iż obszar zamieszkuje młoda populacja, co znajdowało potwierdzenie w wysokim udziale procentowym osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem. W latach 2009–2014 ulegał on wprawdzie niewielkiemu spadkowi, ale w dalszym ciągu pozostawał korzystniejszy niż wyniki w Polsce i województwie małopolskim. W 2014 roku na obszarze LGD udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 23,6% i był wyższy niż w Polsce (18%) i województwie małopolskim (19%), a udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosił 14,7% i był niższy niż w Polsce (19%) i województwie małopolskim (18,2%). W latach 2015-2020 doszło do sporych wahań. W każdej z gmin odnotowano niestety spadki ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. W przypadku ludności w wieku produkcyjnym spadek dotyczył gminy miejskiej Mszana Dolna, a wzrosty gminy wiejskiej Mszana Dolna i gminy Niedźwiedź. Szczegóły pokazano w poniższej tabeli.

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Mszana Dolna (gm. miejska)	1 693	1 572	4 823	4 760	1 408	1 567
Mszana Dolna (gm. wiejska)	4 118	3 992	10 770	10 878	2 564	2 748
Niedźwiedź	1 773	1 717	4 602	4 619	882	1 043

Tabela 5. Ludność gmin obszaru LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

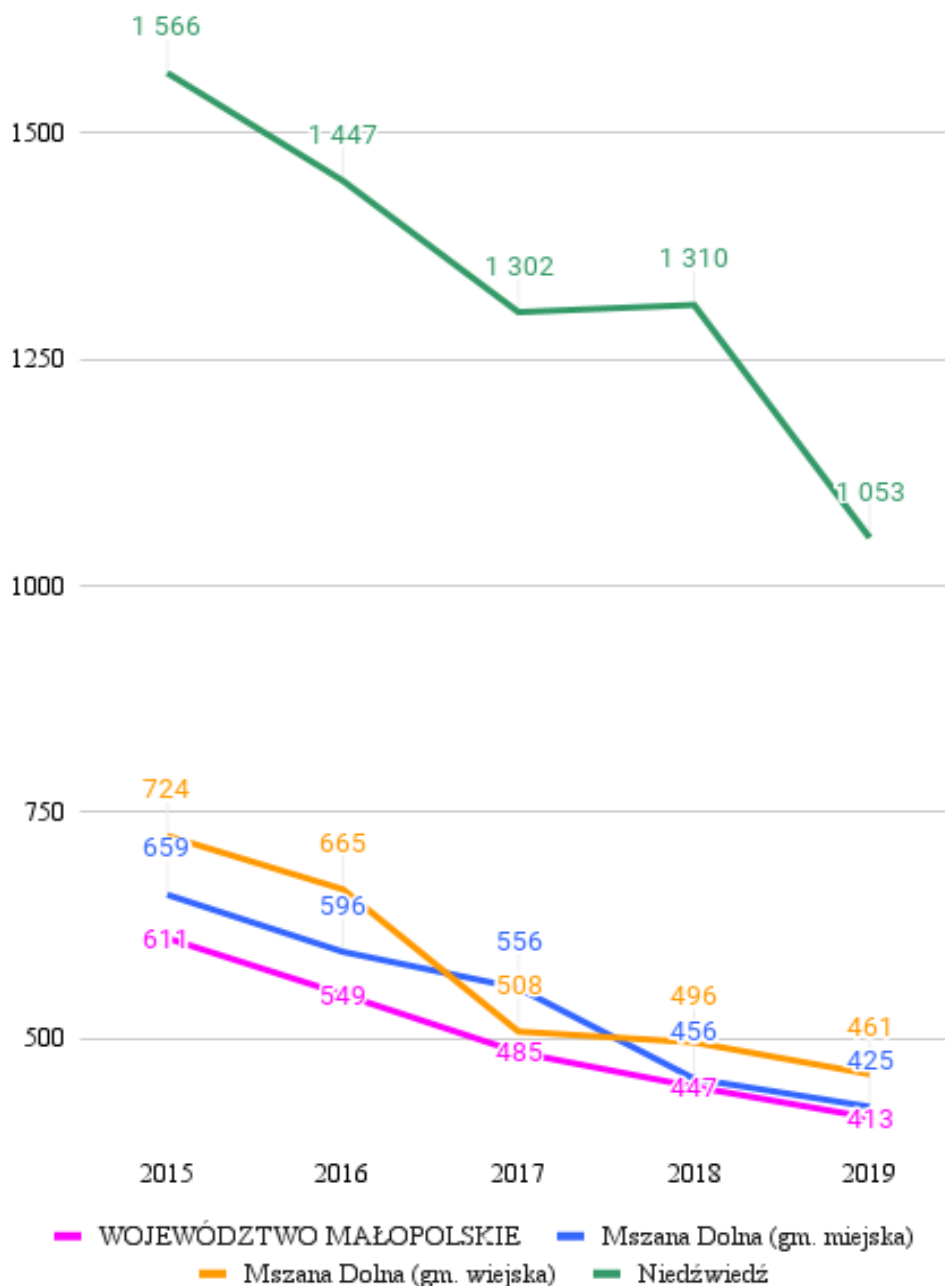
Kolejną negatywną tendencją obserwowaną na analizowanym obszarze jest migracja zewnętrzna. W ocenianym okresie we wszystkich gminach notowano zazwyczaj ujemne saldo migracji. W dalszym ciągu można więc obserwować tendencję odpływu ludności w poszukiwaniu lepszych perspektyw rozwoju, pracy i życia.

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD				
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019
Mszana Dolna (gm. miejska)	26	0	-37	-33
Mszana Dolna (gm. wiejska)	33	-31	-10	-65
Niedźwiedź	-12	-13	-33	-28

Tabela 6. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

W LSR stwierdzono, iż zła sytuacja na rynku pracy znalazła odzwierciedlenie w wysokim odsetku osób korzystających z pomocy społecznej. W 2013 roku z pomocy korzystało 816 gospodarstw domowych, a w nich 3 114 osób. Wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 ludności wynosił 96 i był wyższy niż w Polsce (86) i województwie małopolskim (67), ale niższy niż w powiecie limanowskim (130). W latach 2015-2019 odnotowano kolejne spadki we wszystkich gminach obszaru LGD, choć warto zauważyć, że źle w dalszym ciągu wyglądał przede wszystkim wskaźnik w przypadku gminy Niedźwiedź.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Wykres 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

W LSR zwrócono uwagę na bogate walory naturalne i przyrodnicze obszaru LGD, które stwarzają odpowiednie warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. Duży wpływ ma na to niewątpliwie położenie w obrębie Beskidów Zachodnich, wchodzących w skład Podprowincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie oraz częściowe usytuowanie w zachodniej części Beskidu

Wyspowego i częściowe w północnych Gorcach. Ważną rolę odgrywają też zasoby dziedzictwa kulturowego i historycznego. Na obszarze LGD znajduje się wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Warto też wskazać, iż część obszaru objętego LSR zamieszkuje grupa góralska zwana Zagórczanami - posiadają oni własny folklor, stroje, gwarę, obrzędy świąteczne i rodzinne, a także kultywują tradycje sztuki ludowej, czego dowodem są występujące w opisywanym regionie przydrożne kapliczki czy rzeźby w drewnie i kamieniu.

Promocja regionu, rozwój turystyki oraz moda na zdrowy i aktywny styl życia stanowią wielką szansę dla rozwoju Ziemi Gorczańskiej. Badanie ankietowe przeprowadzone w trakcie prac nad LSR wskazało, iż według mieszkańców największym potencjałem obszaru LGD są właśnie walory turystyczne (położenie, zasoby naturalne i kulturalne), a rozwój infrastruktury turystycznej był według nich jednym z najważniejszych działań jakie należy przeprowadzić. W tym kontekście warto zauważyć, że na ruch turystyczny duży wpływ ma infrastruktura turystyczna, czyli np. turystyczne obiekty noclegowe. W świetle danych Głównego Urzędu Statystycznego, na obszarze LGD najwięcej turystycznych obiektów noclegowych występuje w gminie miejskiej Mszana Dolna. Nieco mniej posiadają ich gmina wiejska Mszana Dolna i gmina Niedźwiedź, ale co istotne - w ich przypadku w ostatnich latach odnotowano spadki.

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat			
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020
Mszana Dolna (gm. miejska)	8	8	8
Mszana Dolna (gm. wiejska)	7	7	5
Niedźwiedź	6	5	4

Tabela 7. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD "Piękna Ziemia Gorczańska".

Analiza SWOT i diagnoza obszaru pozwoliły na wyciągnięcie wniosków, które posłużyły do opracowania celów LSR - jednego głównego i dwóch szczegółowych.

Cel ogólny „**Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska**” z jednej strony odpowiada na zidentyfikowany problem niewystarczającej promocji obszaru i rozpoznawalności pod względem turystycznym, a z drugiej ma związek z niekorzystną sytuacją w dziedzinie przedsiębiorczości. Na ten drugi aspekt wskazała diagnoza obszaru, ale także zdanie samych mieszkańców, którzy w trakcie badania ankietowego uznali, że najważniejszym efektem wdrażania LSR powinny być nowe miejsca pracy i tym samym spadek bezrobocia.

Pierwszy cel szczegółowy zawiera **przedsięwzięcia, które mają służyć stworzeniu odpowiednich warunków do rozwoju działalności gospodarczej**. Oprócz przedsięwzięć z zakresu rozwoju i zakładania działalności gospodarczych, zaplanowano działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców czy powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia oraz infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej. W ramach tego celu zaplanowano też przedsięwzięcie pod nazwą „Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce” i działania związane z marketingiem marki obszaru LGD.

Drugi cel szczegółowy dotyczy niekorzystnej sytuacji w sferze społecznej, w tym małej liczby aktywnie działających fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych. Potrzebę działań w tej sferze wskazywali też sami mieszkańcy, podkreślający niski poziom zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój obszaru. Innymi problemami były: zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej, słaba współpraca między samorządem, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi, niezadowalająca oferta spędzania wolnego czasu, niedostateczne wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego. Wskazano więc **potrzebę wsparcia aktywności społecznej** poprzez tworzenie warunków do aktywności mieszkańców, umacniania lokalnych liderów, integrowania organizacji pozarządowych i podnoszenia świadomości społeczeństwa. Przedsięwzięcia miały służyć integracji, aktywizacji mieszkańców i organizacji społecznych, edukowaniu lokalnej społeczności w zakresie innowacji i proekologicznych działań, a także promocji dziedzictwa kulturowego obszaru LGD.

Podsumowując, na podstawie wskazania mocnych i słabych stron obszaru oraz występujących problemów, do kluczowych działań jakie powinny być realizowane w ramach LSR zaliczono:

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- tworzenie nowych miejsc pracy,

- organizowanie wydarzeń aktywizujących mieszkańców,
- tworzenie partnerstw na rzecz lokalnego rozwoju,
- rozwój infrastruktury turystycznej (w tym bazy noclegowej, gastronomicznej i atrakcji turystycznych).

5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR

Ocena postępu rzeczowo-finansowego pozwala sprawdzić pierwsze efekty wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Ewaluacja jest możliwa dzięki danym dotyczącym wskaźników wartości produktu, przypisanych do poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia LSR. Umiejętny dobór wskaźników zwiększa możliwość dobrej orientacji w realizowaniu celów szczegółowych. Na początek warto przyrzeć się jednak samej historii naborów.

Data naboru	Przedsięwzięcie	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków	Liczba podpisanych umów	Protesty złożone	Protesty / odwołania uwzględnione
02.01.2017-16.01.2017	Podejmowanie działalności gospodarczej	5	3	3	1	0
02.01.2017-16.01.2017	Podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby do 30 roku życia	4	3	3	0	0
23.05.-05.06.2017	Rozwijanie działalności gospodarczej	14	12	4	3	0
08.12.2017-02.01.2018	Rozwijanie działalności gospodarczej	12	4	3	1	0
08.12.2017-02.01.2018	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej	4	4	3	1	0
22.03-12.04.2018	Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	5	5	5	0	0
28.03.-12.04.2018	Marketing marki obszaru	1	1	1	0	0
25.06-9.07.2018	Marketing marki obszaru	1	1	1	0	0
31.07 - 14.08.2018	Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru	1	1	1	0	0
31.07.-14.08.2018	Edukacja w zakresie innowacji i integracja branży turystycznej obszaru LGD	1	1	1	0	0
01.03.-	Rozwijanie działalności	10	8	8	2	0

15.03.2019	gospodarczej					
01-15.03.2019	Marketing marki obszaru	1	1	1	0	0
06.05 - 20.05.2019	Powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia	5	5	5	0	0
06.05 - 20.05.2019	Aktywizacja i integracja mieszkańców	3	3	1	0	0
01-14.08.2019	Rozwijanie działalności gospodarczej	7	3	4	2	0
02-16.03.2020	Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	3	2	2	0	0
25.06 – 8.07.2020	Rozwijanie działalności gospodarczej	2	2	1	0	0
1.09 – 15.09.2020	Podejmowanie działalności gospodarczej	9	6	6	3	0

Tabela 8. Nabory w latach 2017-2020 w ramach wdrażania LSR przez LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

Nabory w „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” odbywają się zgodnie z harmonogramem, akceptowanym przez Urząd Marszałkowski. Patrząc chronologicznie, należy odnotować, iż w 2016 roku nie przeprowadzono naborów. Rok później było ich już całkiem sporo i dotyczyły one przede wszystkim podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej. Warto podkreślić, że już wówczas zrealizowano działania kierowane do grupy defaworyzowanej, czyli podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby do 30 roku życia. W 2017 i 2018 roku składano też wnioski na przedsięwzięcia związane z rozwojem ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej oraz ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego obszaru LGD. W 2019 roku zainteresowaniem cieszyły się nabory na powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia oraz aktywizację i integrację mieszkańców, a rok później na działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. Pojedyncze wnioski dotyczyły przedsięwzięć z zakresu marketingu marki obszaru, opracowania i wdrożenia koncepcji turystycznej marki obszaru czy edukacji w zakresie innowacji i integracji branży turystycznej. W 2020 roku wystąpiły pewne trudności w realizacji naborów. Problemem w przypadku jednego z nich była pandemia COVID-19 i związany z nią lockdown. Drugim niekorzystnym zjawiskiem był atak hakerski na Urząd Marszałkowski, który wstrzymał pracę i niezbędne było przesunięcie terminów naborów. W najbliższej przyszłości konieczne będzie przeprowadzenie naboru dotyczącego rozwoju działalności gospodarczej.

Wynika to z „powrotu” do budżetu LSR środków, które były przeznaczone na operacje, a ostatecznie nie weszły w fazę realizacji.

W kontekście zmian w LSR należy odnotować, iż w latach 2016-2020 większych korekt nie wprowadzano.. Pojawiły się one tylko w przypadku dostosowywania procedur i kryteriów wyboru do regulaminów czy nowych rozporządzeń.

Kolejną kwestią, której należy poświęcić uwagę jest to, w jaki sposób LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” radziła sobie z realizacją celów wdrażanej strategii. W tym aspekcie warto zauważyć, że wybór w LSR tylko jednego celu głównego był działaniem nietypowym, ale jak najbardziej zamierzonym. Takiemu rozwiązaniu towarzyszyło przekonanie, że „im mniej, tym lepiej”, a istotną przesłanką było także to, iż „Piękna Ziemia Gorczańska” jest stosunkowo małym LGD-em, który nie dysponuje dużym budżetem. Analiza danych pozwoli zbadać czy tego rodzaju sposób działania był dobrym wyborem.

Cel ogólny	Cel Szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja 31.12.2017		Realizacja 31.12.2018		Realizacja 31.12.2019		Realizacja 31.12.2020		Realizacja 31.05.2021	
						U	P	U	P	U	P	U	P	U	P
PIĘKNA I PRZEDSIĘBIORCZA ZIEMIA GORCZAŃSKA	1.1 Stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej	1.1.1. Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	szt.	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			Liczba spotkań informacyjno--konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt.	10	-	3	-	3	-	3	-	3	-	1
		1.1.3 Marketing marki obszaru LGD	Liczba wydarzeń/zadań promocyjnych związanych z marketingiem marki obszaru	szt.	8	0	0	6	0	8	4	8	6	8	8
		1.1.4 Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru LGD	Liczba wydarzeń/zadań promocyjnych związanych z turystyczną marką obszaru LGD	szt.	5	0	0	5	0	5	0	5	5	5	5
		1.1.5 Powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia	Liczba nowych obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	szt.	9	0	0	0	0	0	0	10	0	10	10
		1.1.6 Rozwój działalności gospodarczych	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	19 13 (w 2020 roku 17)	0	0	6	0	6	0	16	11	17	11
			Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie wprowadzenia nowych rozwiązań	szt.	4	0	0	6	0	6	0	6	6	6	6

			produktowych i/lub marketingowych												
		1.1.7 Zakładanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	3	3	0	3	3	3	3	3	3	3	3
		1.1.7 Zakładanie działalności gospodarczej (dodatkowe środki)	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	6	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0
		1.1.8 Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	3	3	0	3	2	3	2	3	3	3	3
		1.1.9 Powstanie nowej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	Liczba obiektów/zadań infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	szt.	3	0	0	3	0	3	0	3	2	3	3
			Liczba operacji w których zastosowano rozwiązania sprzyjające środowisku oraz przeciwdziałające zmianom klimatu	szt.	2	0	0	3	0	3	0	3	2	3	3
	1.2. Wsparcie aktywności społecznej	1.2.2 Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Gorców i Pienin	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
			Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	Szt.	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		1.2.3 Aktywizacja i integracja mieszkańców	Liczba wydarzeń/zadań integracyjnych i/lub aktywizacyjnych	szt.	5	0	0	0	0	5	0	3	3	3	3
		1.2.4 Edukacja w zakresie innowacji i integracja branży	Edukacja w zakresie innowacji i integracja branży turystycznej obszaru LGD	szt.	5	0	0	5	0	5	0	6	6	6	6

		turystycznej obszaru LGD													
		1.2.5 Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	Liczba wydarzeń/zadań w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu	szt.	10	0	0	0	0	0	0	10	0	10	0
		1.2.6 Oznakowanie i promocja miejsc ważnych dla mieszkańców obszaru LGD	Liczba wydarzeń/zadań promocyjnych związanych z miejscami ważnymi dla mieszkańców	szt.	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		1.2.7 Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt.	13	0	0	11	0	11	2	11	11	11	11

Tabela 9. Postęp rzeczowy w realizacji LSR przez LGD "Piękna Ziemia Gorczańska".

W początkowych latach wdrażania LSR postęp rzeczowy w realizacji strategii nie był imponujący, ale w 2020 roku osiągnięte wartości wskaźników prezentowały się już zdecydowanie lepiej. Cechą charakterystyczną działań w „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” było realizowanie operacji, które jednocześnie pozwalały na osiągnięcie kilku wskaźników. Warto przyrzeć się nieco bardziej szczegółowo każdemu z realizowanych przedsięwzięć.

„Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce” to projekt współpracy, który jest aktualnie w przygotowaniu wraz ze Stowarzyszeniem Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy. Projekt będzie dotyczył rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym tworzenia miejsc odpoczynku dla rowerzystów. Przedsięwzięcie 1.1.2 „Działania edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców” realizowane jest w ramach działań Biura LGD i polega na trzech spotkaniach informacyjnych i trzech szkoleniach organizowanych przed naborami. W ramach przedsięwzięcia „Marketing marki obszaru LGD” zorganizowano m.in. imprezę z okazji 100-lecia Związku Podhalań, a w jej ramach odbył się w gminie Niedźwiedź festyn „Spotkanie u Orkana”, a także wydano książkę „Listy Wł. Orkana 1911-1914 r.” i album o kapliczkach usytuowanych w gminie Niedźwiedź. Warto dodać, że w tym przedsięwzięciu dojdzie do rozwiązania jednej umowy, która nie może zostać zrealizowana z uwagi na pandemię koronawirusa. Niezbędne będzie zatem przeprowadzenie jeszcze jednego naboru w tym zakresie. Przedsięwzięcie „Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru LGD” zrealizowano już w całości. Beneficjentem wsparcia było Stowarzyszenie Nasze Beskidy, które w ramach operacji utworzyło muzeum motorowerów w stacji narciarskiej w Kasinie. Przedsięwzięcia w ramach „Powstania infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia” zostały już zrealizowane i tutaj powstały m.in. place zabaw, bieżnia i skocznia oraz dokonano zakupu urządzenia do pomiaru czasu.

W przypadku „Rozwoju działalności gospodarczych” zwiększono ilość planowanych operacji. W pierwotnej wersji LSR planowano wsparcie 13 tego typu przedsięwzięć, w 2020 roku zwiększono ich liczbę do 17. W najnowszej wersji LSR wartość docelowa wynosi już 19. Do 31 maja 2021 roku podpisano 17 umów, a liczba rozliczonych umów wynosi 11. Mimo iż w ostatnim czasie niektórzy przedsiębiorcy rozwiązyali umowy na przyznanie wsparcia, nie ma większych obaw co do realizacji operacji związanych z rozwojem działalności gospodarczych. Warta podkreślenia jest tak duża liczba wskaźników do osiągnięcia w ramach tego przedsięwzięcia. Spośród zrealizowanych działań wymienić można np. zakupy nowoczesnego

sprzętu do zakładu optycznego, gabinetów stomatologicznych i zakładu stolarskiego. W przypadku dodatkowego wskaźnika przedsięwzięcia, czyli „liczby operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie wprowadzenia nowych rozwiązań produktowych i/lub marketingowych” wypłacono już wszystkie zaplanowane środki.

W zakresie działań ukierunkowanych na podejmowanie działalności gospodarczej realizowane są dwa przedsięwzięcia: „Zakładanie działalności gospodarczych” (nabory kierowane do osób fizycznych planujących podjąć działalność gospodarczą – bez ograniczeń wiekowych - osoby pełnoletnie, spełniające pozostałe warunki przyznania dofinansowania, zgodnie z przepisami dla wdrażanego działania 19.2) oraz przedsięwzięcie „Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia” mające na celu wsparcie osób młodych. Sukcesem LGD jest z pewnością to, że wszystkie środki przeznaczone na te przedsięwzięcia zostały już zakontraktowane, a znaczna część z nich została także już wypłacona. Warto zauważyć, że zapotrzebowanie na wsparcie wykazują przede wszystkim osoby związane z branżą budowlaną, ale generalnie dało się zaobserwować dużą różnorodność branż (m.in. wynajem sprzętu turystycznego, stolarstwo, gastronomia).

W przypadku przedsięwzięcia dotyczącego powstania nowej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej, działania zostały już zrealizowane. W naborach startowały tutaj organizacje pozarządowe i w ten sposób powstały m.in. plac zabaw w mieście Mszana oraz Centrum Informacji Turystycznej i Promocji Rekreacji w gminie Niedźwiedź. Operacje, w których wykorzystano rozwiązania sprzyjające środowisku i przeciwdziałające zmianom klimatu znajdują się już natomiast na etapie płatności.

Drugi cel szczegółowy dotyczy wsparcia aktywności społecznej. W ramach przedsięwzięcia „Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Gorców i Pienin” planowany projekt współpracy jest w przygotowaniu. Pewnych trudności dostarczyło znalezienie LGD zainteresowanych kooperacją w ramach tego zadania, ale najprawdopodobniej uda się je zrealizować wspólnie z LGD Gorce-Pieniny i LGD Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy oraz partnerami ze Słowacji. Projekt ma polegać na przeprowadzeniu warsztatów kulinarnych i promocji lokalnych produktów, a jednym z jego efektów ma być wydanie broszury opisującej potrawy z obszarów LGD. Kolejne przedsięwzięcia z drugiego celu szczegółowego: „Aktywizacja i integracja mieszkańców”; „Edukacja w zakresie innowacji i integracja branży

turystycznej obszaru LGD”; „Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu”; „Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD” - zostały już zrealizowane. W przypadku „Oznakowanie i promocja miejsc ważnych dla mieszkańców obszaru LGD” póki co nie podpisano żadnych umów.

Przedsięwzięcia	Budżet w LSR	Postęp finansowy narastająco											
		2016		2017		2018		2019		2020		31.05.2021	
		Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona
1.1.1.Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce	122 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3 Marketing marki obszaru LGD	200 000	0,00	0,00	0,00	0,00	150 000	0,00	200 000	100 000,00	200 000	150 000	200 000	150 000
1.1.4 Opracowanie i wdrożenie koncepcji turystycznej marki obszaru LGD	50 000	0,00	0,00	0,00	0,00	50 000		50 000	0,00	50 000	50 000	50 000	50 000
1.1.5 Powstanie infrastruktury do propagowania zdrowego stylu życia	300 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300 000	0,00	300 000	296 130	300 000	296 130
1.1.6 Rozwój działalności gospodarczych	2 400 000	0,00	0,00	0,00	0,00	917 049	0,00	976 813	0,00	2 105 596	1 373 780	2 105 596	1 373 780
1.1.7 Zakładanie działalności gospodarczej	240 000	0,00	0,00	240 000	0,00	240 000	240 000	240 000	240 000	240 000	240 000	240 000	240 000

1.1.7 Zakładanie działalności gospodarczej - dodatkowe środki	510 000									510 000	0,00	510 000	0,00
1.1.8 Zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia	240 000	0,00	0,00	240 000	64 000	240 000	224 000	240 000	224 000	240 000	240 000	240 000	240 000
1.1.9 Powstanie nowej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej	600 000	0,00	0,00	0,00	0,00	599 962	0,00	599 962	200 000	599 962	399 979	599 962	599 962
1.2.2 Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Górców i Pienin	115 500	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.3 Aktywizacja i integracja mieszkańców	100 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000	0,00	50 000	50 000	50 000	50 000
1.2.4 Edukacja w zakresie innowacji i integracja branży turystycznej obszaru LGD	50 000	0,00	0,00	0,00	0,00	50 000	0,00	50 000	0,00	50 000	50 000	50 000	50 000
1.2.5 Mieszkańcy poznają i dbają o obszar LGD – działania na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu	120 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	120 000	0,00	120 000	0,00
1.2.6 Oznakowanie i	50 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

promocja miejsc ważnych dla mieszkańców obszaru LGD													
1.2.7 Ochrona, udostępnianie i promocja dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	400 000	0,00	0,00	0,00	0,00	247 494	0,00	247 494	0,00	250 000	243 263	250 000	243 263

Tabela 10. Postęp finansowy w realizacji LSR przez LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

Dane dotyczące postępu finansowego potwierdzają, że przedsięwzięcia związane z działalnością gospodarczą cieszą się dużym zainteresowaniem i nabory w ich przypadku odbywają się bezproblemowo. Można nawet stwierdzić, że zainteresowanie wsparciem na otwarcie działalności gospodarczej wielokrotnie przewyższyło możliwości finansowe LGD. Podkreślić należy też jeszcze raz dużą ilość środków przeznaczanych na rozwój działalności gospodarczej (podpisano umowy na ponad 2,1 mln zł, a wypłacono ok. 1,4 mln zł).

W kontekście budżetu warto zauważyć, że w maju 2019 roku Stowarzyszenie Piękna Ziemia Gorczańska przeprowadziło konsultacje społeczne skierowane do lokalnej społeczności obszaru LGD. Wyniki jednoznacznie wskazywały duże zapotrzebowanie na dalsze wsparcie działań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości. 75% ankietowanych uznało, iż niezbędne jest wspieranie przedsięwzięć z zakresu zakładania działalności gospodarczej, a ponad połowa respondentów stwierdziła, iż kwota premii wynosząca 80 tysięcy złotych jest za niska. W konsekwencji w 2020 roku udało się przeznaczyć nowe środki na przedsięwzięcia związane z przedsiębiorczością. Środki z przewalutowania LSR, oprócz na rozwój działalności gospodarczych, przeznaczono również na ochronę, udostępnianie i promocję dziedzictwa kulturowego obszaru LGD.

Generalnie większych obaw co do realizacji budżetu nie ma. Dotyczyć one mogą jedynie niezrealizowania przez beneficjentów wybranych już wniosków i ewentualnej konieczności przeprowadzenia kolejnego naboru.

5.3. Działania poza RLKS

W przypadku działań poza RLKS należy zwrócić uwagę na dwa projekty. Odbywały się one w ramach MOWES (Małopolski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej). „Piękna Ziemia Gorczańska” otrzymała w ten sposób dofinansowanie na zakup sprzętu wykorzystywanego na potrzeby uatrakcyjnienia imprez plenerowych czy okolicznościowych (np. urodziny, komunie, wesela) na obszarze LGD, a także wypożyczanego, za niewielką odpłatnością, innym podmiotom, organizacjom, jak też i osobom fizycznym. Realizacja inicjatywy stwarzała w ten sposób możliwość pozyskiwania dodatkowych środków finansowych na działalność statutową „Pięknej Ziemi Gorczańskiej”.

W ramach pierwszego projektu dokonano zakupu urządzeń rekreacyjnych dla dzieci (koniki i gokarty). Drugi projekt został nazwany „Dmuchańce – skakańce – poszerzenie oferty rekreacyjnej LGD dla dzieci”, a w jego ramach zakupiono dmuchaniec. Działania te spotkały się z pozytywnym odbiorem i niewykluczone są kolejne zakupy sprzętu do świadczenia usług odpłatnych, który przy okazji wzmacniałby potencjał techniczny LGD.

5.4. Działalność Biura LGD

Biuro LGD ma aktualnie swoją siedzibę w gminie miejskiej Mszana Dolna, do której stowarzyszenie przeniosło się w 2016 roku z zajmowanego wcześniej budynku w gminie wiejskiej Mszana Dolna. Od 2016 roku w Biurze LGD zatrudnione są trzy osoby i jest to wystarczająca liczba. Mimo przydzielonego zakresu obowiązków, pracowniczki dysponują wiedzą w każdym zakresie i w ten sposób uzupełniają się czy zastępują w przypadku pojawienia się takiej potrzeby. Współpraca z Radą układa się profesjonalnie i na zasadach pełnego zaufania. Warto podkreślić, że pracowniczki Biura LGD wspierają organy statutowe technicznie, organizacyjnie oraz merytorycznie.

Pandemia COVID-19 nie wpłynęła na utrudnienie prac „Pięknej Ziemi Gorczańskiej”. Było w tym odrobinę szczęścia - w 2020 roku naboru prowadzono do 16 marca, a następnego dnia w trakcie konferencji prasowej Minister Zdrowia zapowiedział wprowadzenie lockdownu od 20 marca. Biuro zaczęło w miarę normalnie funkcjonować w maju 2020 roku (z zachowaniem reżimu sanitarnego i z koniecznością wcześniejszego umówienia się na spotkanie). Innego rodzaju problem w działalności w ocenianym okresie dotyczył tego, iż wnioskodawcy w bardzo wielu przypadkach korzystają z ofert firm zewnętrznych w przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych i następnie nie do końca wiedzą z jakimi obowiązkami wiąże się otrzymanie i rozliczanie środków. Rodzi to w konsekwencji pewne komplikacje dla płynnego wdrażania LSR.

W poniższych tabelach zamieszczono informacje na temat przykładowych szkoleń, w których uczestniczyli w latach 2016-2021 pracownicy LGD oraz członkowie jego organów.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych pracowników LGD
11.10.2016	Przygotowanie pracowników Biura do sprawnego wdrażania LSR; przygotowanie członków Rady LGD do sprawnego wdrażania LSR.	Inicjatywalekalna.pl - Paweł Walczyszyn	3
11.10.2016	Szkolenie z zakresu prawnych aspektów funkcjonowania organizacji pozarządowych, zakładania działalności gospodarczej oraz działalności jednostek sektora finansów publicznych.	Inicjatywalekalna.pl - Paweł Walczyszyn	3
27.12.2016	Szkolenie z zakresu ochrony danych osobowych, polityki bezpieczeństwa oraz zarządzania systemami informatycznymi.	VOLVOX CONSULTING 43-360 Bystra ul. Szczyrkowska 8	6
09.12.2016	Szkolenie z zakresu przygotowania LGD do sprawnego wdrażania LSR oraz zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej	Małopolska Sieć LGD - Marzena Cieślak	2
16-17.01.2017	Szkolenie z oceny formalnej wniosków i biznes planów	Leszek Leśniak Katarzyna Jórka - Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich (FAOW)	1

Tabela 11. Przykładowe szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych członków zarządu	Liczba przeszkolonych członków rady
11.10.2016	Przygotowanie członków Rady LGD do sprawnego wdrażania LSR; przygotowanie członków Rady LGD do sprawnego wdrażania LSR.	Inicjatywalekalna.pl - Paweł Walczyszyn		11
11.10.2016	Szkolenie z zakresu prawnych aspektów funkcjonowania organizacji pozarządowych, zakładania działalności gospodarczej oraz działalności jednostek sektora finansów publicznych.	Inicjatywalekalna.pl - Paweł Walczyszyn		11
27.12.2016	Szkolenie z zakresu ochrony danych osobowych, polityki bezpieczeństwa oraz zarządzania systemami informatycznymi.	VOLVOX CONSULTING 43-360 Bystra ul. Szczyrkowska 8		11
01-02.02.2017	Szkolenie z zakresu procedury oceny oraz wyboru projektów w ramach PROW na lata 2014–2020.	Pracownicy Biura LGD - Marta Starmach, Ewa Michura, Agnieszka Franczak		11
13.01.2019	Szkolenie nowych i obecnych członków Rady z zakresu procedury oceny oraz wyboru projektów w ramach PROW na lata 2014–2020.	Pracownicy Biura LGD - Marta Starmach, Ewa Michura, Agnieszka Franczak		15

Tabela 12. Przykładowe szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.

Szkolenia dla pracowników i członków organów LGD dotyczyły przede wszystkim przygotowania do sprawnego wdrażania LSR, w tym aspektów prawnych, zarządzania systemami informatycznymi, polityki bezpieczeństwa, zasad wypełniania dokumentów oraz oceny wniosków.

Wpływ na efektywne działania LGD i zaangażowanie lokalnej społeczności w realizowanie LSR ma obustronna komunikacja, stanowiąca podstawowy cel planu komunikacji. W LSR do głównych celów planu komunikacji zaliczono:

- informowanie o rozpoczęciu realizacji LSR,
- informowanie o bieżącym stanie realizacji LSR (konsultowanie realizowanych działań),
- informowanie o planowanych konkursach i wynikach konkursów,
- informowanie o planowanych i dokonywanych zmianach LSR (konsultowanie zmian),
- podsumowywanie realizowanych działań.

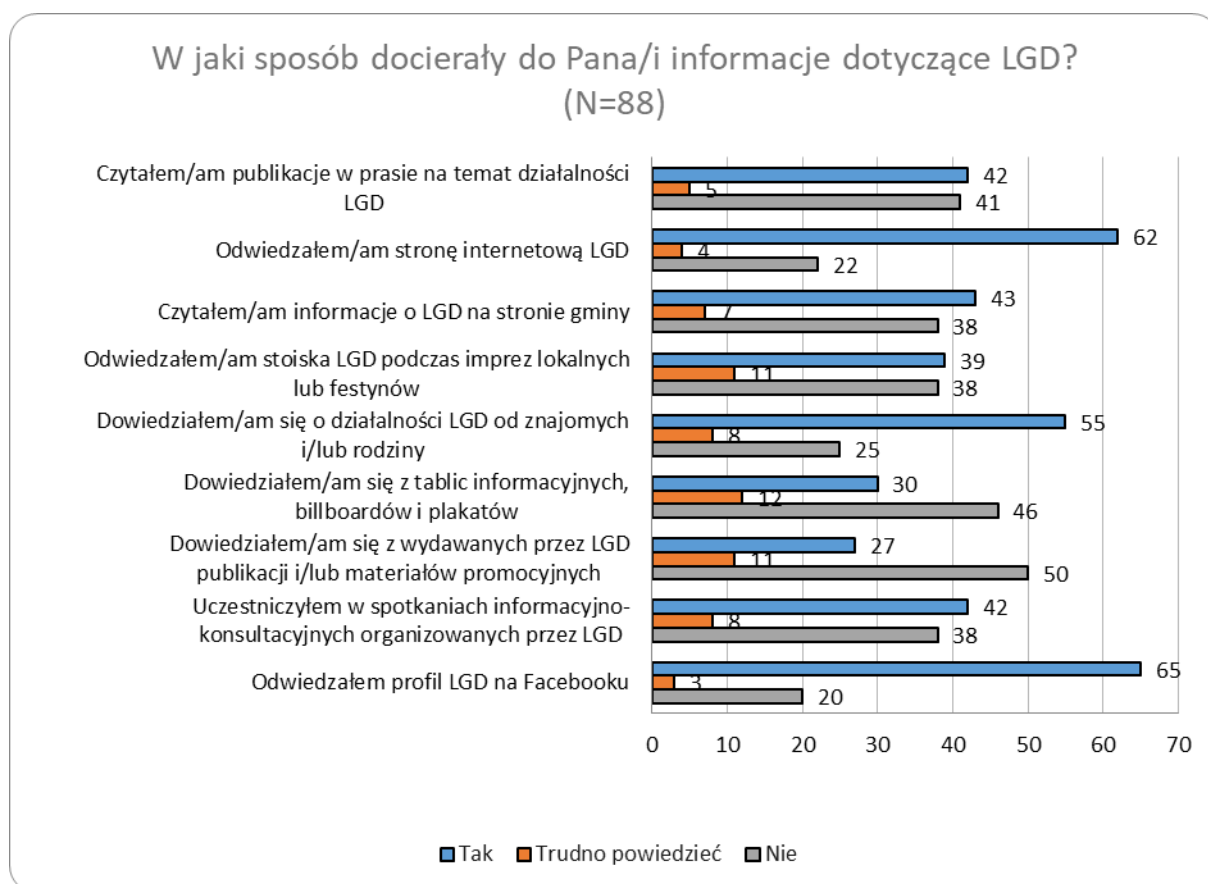
Wszystkie działania komunikacyjne zostały zrealizowane. Za najbardziej skuteczne uznać można akcje prowadzone w mediach społecznościowych oraz informacje umieszczane na stronach internetowych. Szczegóły dotyczące działań komunikacyjnych obrazuje poniższa tabela.

Działanie komunikacyjne	Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta na dzień:					
			31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.05. 2021
Kampania informacyjna nt. rozpoczęcia realizacji LSR -Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej	Liczba instytucji, w których umieszczono ogłoszenie	12	12	12	12	3	3	3
Kampania informacyjna nt. rozpoczęcia realizacji LSR -Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w sołectwach obszaru LGD	Liczba sołectw, w których umieszczono ogłoszenie	14	13	28	14	12	13	13
Kampania informacyjna w Internecie - Artykuły na stronie internetowej LGD	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	324	324	528	15 733	11 324	23 295	12 351
Kampania informacyjna w Internecie - Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do WWW LGD	Liczba zamieszczonych artykułów	3	3	3	3	2	1	0

Spotkanie informacyjne otwarte w każdej gminie LGD	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach	32	45	68	47	36	20	0
Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych	Ilość wypełnionych ankiet	30	42	68	47	36	30	0
Informacja i doradztwo w siedzibie LGD	Liczba osób korzystających z doradztwa	20						
Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów	Ilość osób uczestniczących w szkoleniach		42	68	47	36	18	0
Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych	Potencjalna liczba odbiorców	3 239	3 239	4 000	483	324	0	0
Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR	Liczba spotkań	1	3	3	0	0	0	0

Tabela 13. Realizacja planu komunikacji przez LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

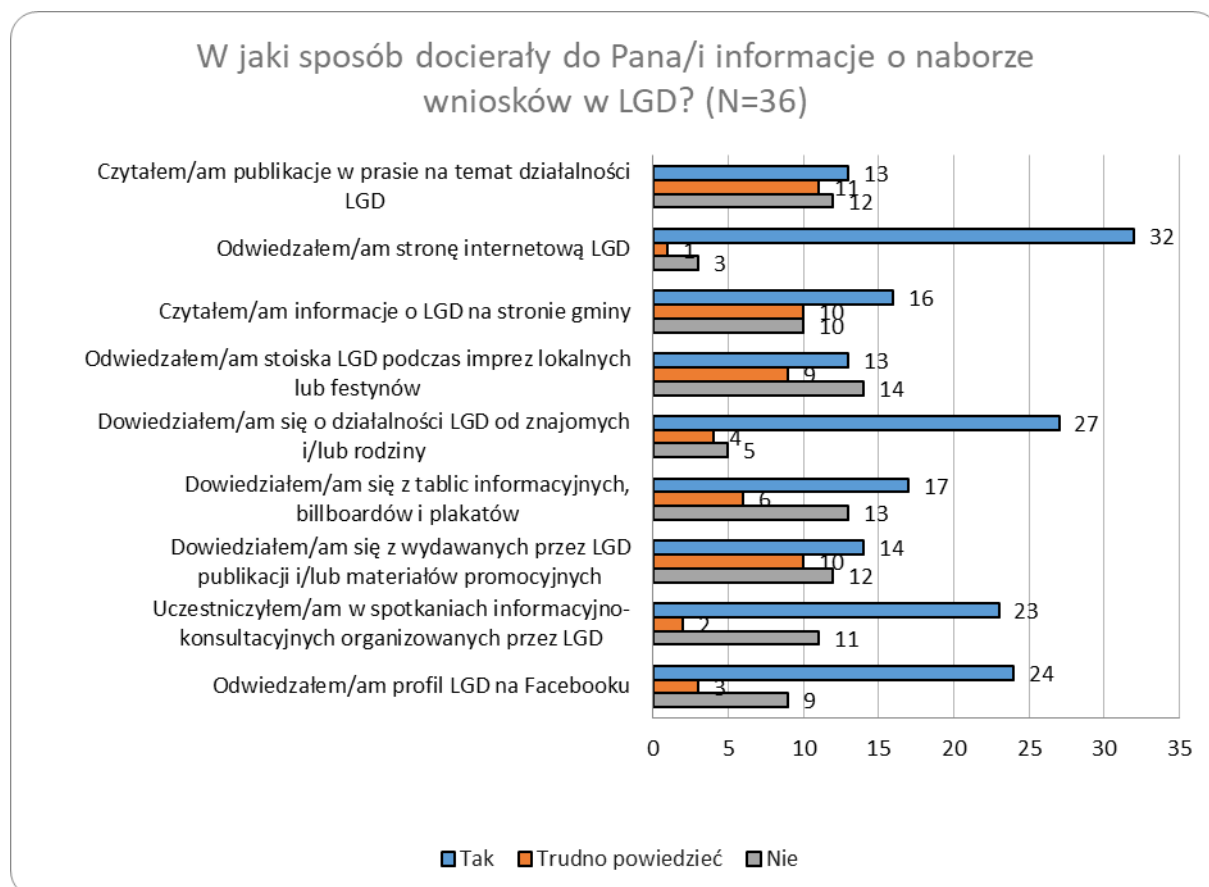
Nawiązując do planu komunikacyjnego, warto sprawdzić opinie samych mieszkańców gmin obszaru LGD na temat tego, czy stowarzyszenie komunikowało się z nimi w sposób efektywny. W przygotowanej dla nich ankiecie zadano pytanie o rozpoznawalność LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”. Spośród 112 badanych mieszkańców, 88 wybrało odpowiedź twierdzącą, a 24 stwierdziło, że nigdy nie słyszało o LGD, co należy uznać za bardzo dobry wynik. Osobom, które wskazały, iż słyszały o LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” zadano kolejne pytanie dotyczące tego, w jaki sposób dotarły do informacji o LGD. Szczegóły zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 6. Metody docierania informacji o LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” do mieszkańców obszaru.

Dane z powyższego wykresu pokazują, iż przygotowany plan komunikacji spełnił swoje zadanie. Najwięcej mieszkańców gmin obszaru LGD biorących udział w badaniu wskazało, iż źródłem informacji o „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” była strona internetowa oraz profil LGD na Facebooku. Potwierdza to dość jednoznacznie, że korzystanie z wirtualnych kanałów komunikacji jest efektywne. Duże znaczenie ma też „marketing szeptany”, gdyż aż 55 spośród 88 badanych dowiedziało się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny. Istotną rolę odegrały też publikacje i/lub materiały promocyjne na temat działalności LGD (42 wskazania), informacje na stronach gminy (43) oraz spotkania informacyjno-konsultacyjne organizowane przez LGD (42). Na podstawie odpowiedzi udzielonych przez mieszkańców, którzy brali udział w ankiecie, można wskazać, iż najmniej efektywne były informacje zamieszczane na tablicach, billboardach czy plakatach - 30 osób wskazało, iż w ten sposób docierały do nich informacje dotyczące LGD, a 46 wskazało, iż ten kanał nie odegrał swojej roli.

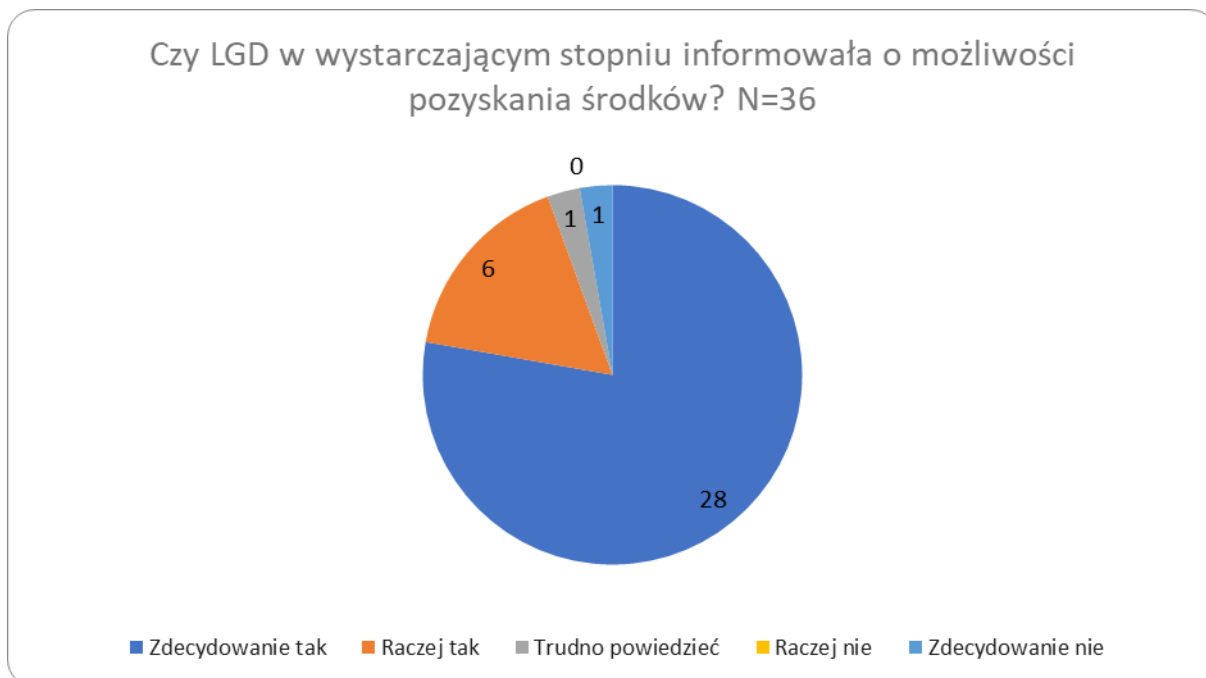
W kontekście działań komunikacyjnych, warto również sprawdzić, w jaki sposób docierały do potencjalnych beneficjentów informacje o naborze wniosków w LGD. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7. Metody docierania informacji o naborach w LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” do potencjalnych beneficjentów.

Ankietowani potencjalni beneficjenci potwierdzają, że sieć internetowa to aktualnie najlepszy kanał komunikacyjny. Aż 32 spośród 36 respondentów wskazało, iż to strona internetowa stanowiła źródło informacji o naborze, a 24 stwierdziło, że odwiedziło profil LGD na Facebooku. Bardzo ważny okazał się i w tym przypadku „marketing szeptany” - od znajomych/rodziny informacje o naborach otrzymało 27 respondentów. Dużą rolę odgrywały też spotkania informacyjno-konsultacyjne. Najslabiej wypadły publikacje w prasie, informacje zamieszczane na tablicach informacyjnych, billboardach czy plakatach oraz odwiedzanie stoisk podczas lokalnych festynów czy imprez, choć liczba wskazań tych kanałów komunikacji nie jest na tyle mała, by trzeba było rozważać rezygnację z tych działań.

Istotne jest także sprawdzenie, jak badani beneficjenci oceniają to, czy LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 8. Ocena sposobu informowania LGD o możliwości pozyskania środków.

Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. 34 spośród 36 badanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”, a tylko jedna osoba stwierdziła, iż zdecydowanie nie została poinformowana o możliwości pozyskania środków (również jedna nie potrafiła jednoznacznie się w tej kwestii wypowiedzieć). Jedno z podstawowych zadań LGD zostało więc ocenione bardzo dobrze.

Warto teraz przejść do kwestii doradztwa, które jest jedną z najbardziej efektywnych form komunikacji z lokalną społecznością. W Biurze LGD najwięcej porad udzielonych zostało w pierwszych latach realizacji aktualnej LSR, kiedy też miano do czynienia z największą liczbą składanych wniosków w poszczególnych naborach. W późniejszym okresie spadek liczby udzielanych porad miał związek z usunięciem kryterium oceny wniosków premiującego korzystanie z doradztwa oraz, w 2020 roku, z pandemią COVID-19. Generalnie zdecydowanie najwięcej porad zostało udzielonych indywidualnie w biurze, mniej telefonicznie. Zwraca uwagę bardzo niewielka ilość podmiotów, którym udzielono doradztwa wykorzystując do

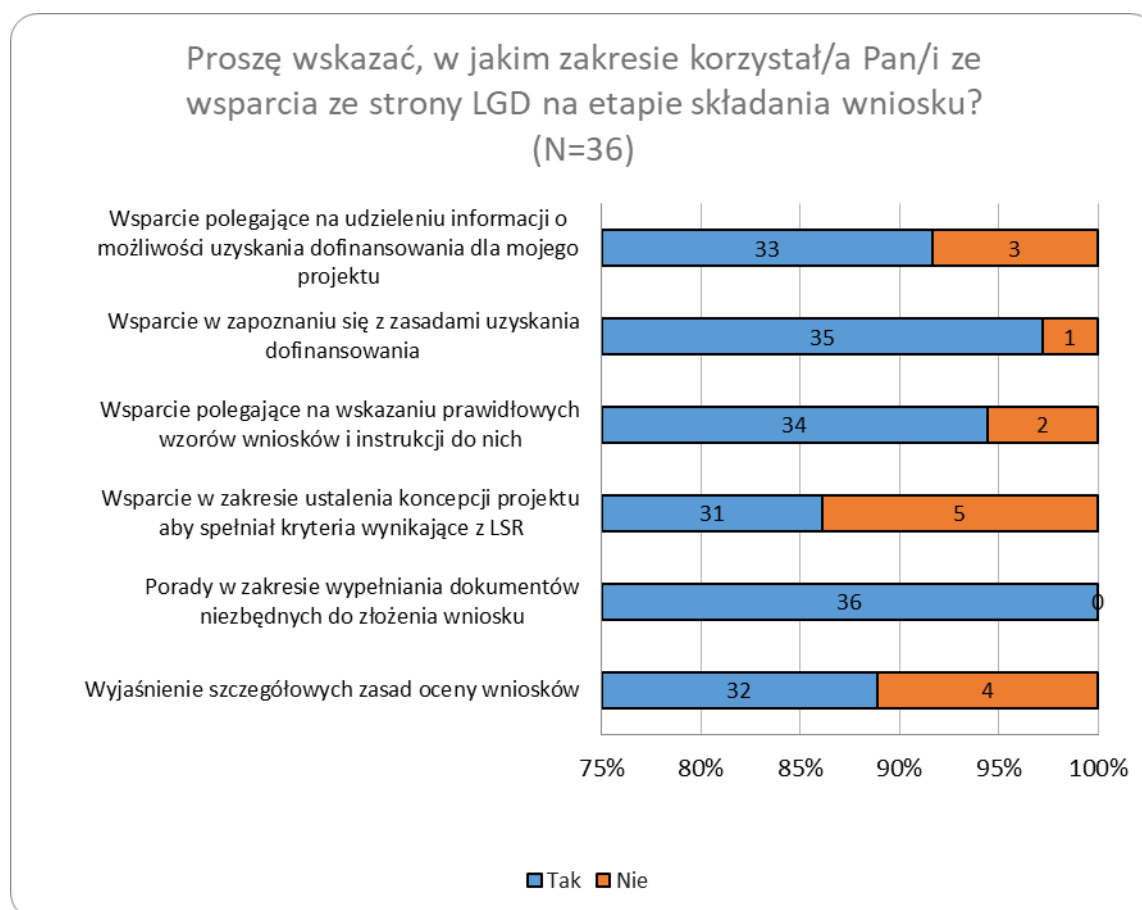
tego sieć internetową. Szczegółowe informacje zaprezentowano w poniższej tabeli, choć warto zauważyć, że Biuro LGD nie odnotowuje wszystkich działań z tego zakresu. Przykładowo, nie rejestruje się bieżących konsultacji z beneficjentami czy telefonów dotyczących prostych, podstawowych informacji o LSR, które nie przekładają się na późniejszą pracę nad wnioskami. Należy też dodać, że doradztwo w „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” wykracza poza LSR i zdarza się, iż pracowniczki pomagają również w innych kwestiach, jak np. przy projektach tworzonych z myślą o korzystaniu ze środków budżetu obywatelskiego. Wskazuje to na wartość dodaną funkcjonowania LGD, wykraczającą poza samo skuteczne realizowanie działań ujętych w LSR.

	Dane na dzień				
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa w biurze	52	119	50	57	15
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa udzielonych telefonicznie	35	62	0	0	0
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa mailowo/ przez Internet	2	0	0	0	0
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (suma wierszy powyżej)	89	181	50	57	15

Tabela 14. Doradztwo w Biurze LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w latach 2016-2021.

W ramach opisywanego tu badania ewaluacyjnego zebrano opinie beneficjentów na temat doradztwa udzielanego im na różnych etapach współpracy z „Piękną Ziemią Gorczańską”. Zdecydowana większość ankietowanych korzystała z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Wszyscy badani skorzystali z porad w zakresie wypełniania dokumentów koniecznych do złożenia wniosku, a 35 z 36 ankietowanych skorzystało ze wsparcia w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania. Jedna osoba mniej skorzystała ze wsparcia polegającego na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków, a 33 beneficjentów wskazało, iż udzielono im informacji o

możliwości uzyskania dofinansowania do ich projektu. Najmniej korzystano (aczkolwiek nadal bardzo często) ze wsparcia w zakresie ustalenia koncepcji projektu, aby spełniał kryteria wynikające z LSR oraz z wyjaśnień dotyczących szczegółowych zasad oceny wniosków. Szczegóły zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 9. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.

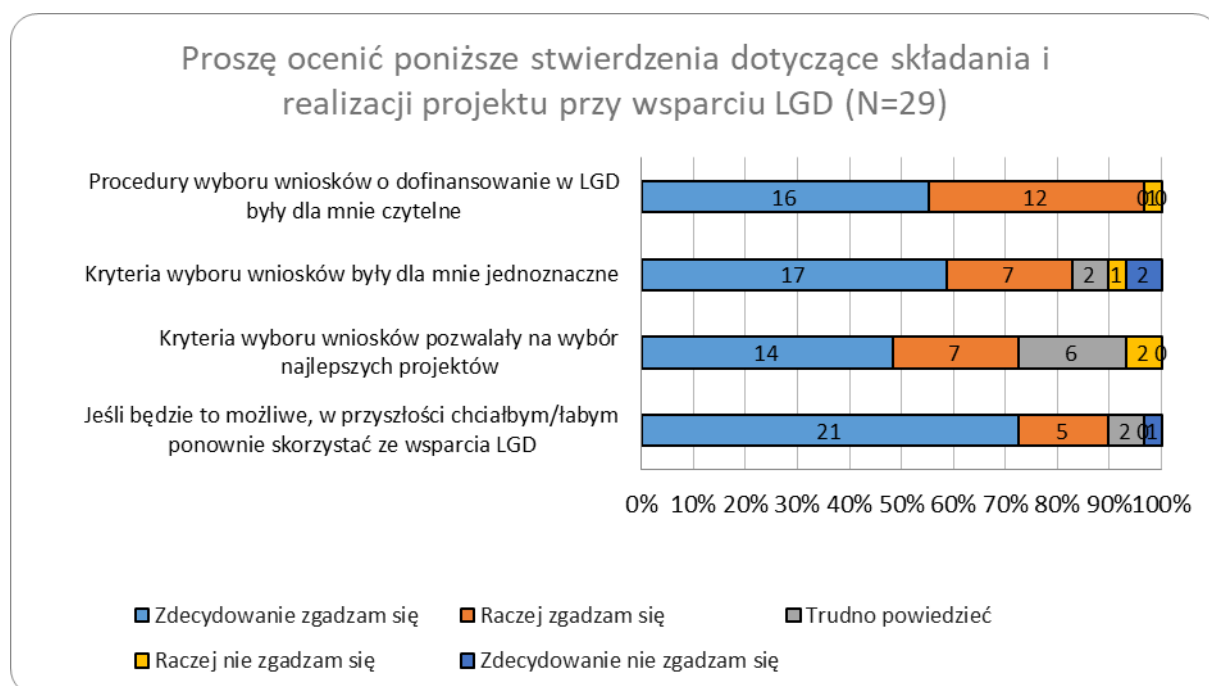
Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów bardzo pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji operacji. Wysokie oceny dotyczyły zakresu udzielonych porad, ich przydatności, a także przygotowania merytorycznego doradców. Pojedyncze krytyczne głosy dotyczyły etapu rozliczania projektu – dwóch spośród 36 ankietowanych beneficjentów nie było zadowolonych z udzielanego wsparcia. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji								
		Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie	N
Etap składania wniosku	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	32	2	2	0	0	0	36
	Udzielone porady były przydatne	32	3	1	0	0	0	36
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	32	3	1	0	0	0	36
Etap realizacji operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	31	4	1	0	0	0	36
	Udzielone porady były przydatne	31	3	2	0	0	0	36
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	31	4	1	0	0	0	36
Etap rozliczania operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	30	2	1	0	2	1	36
	Udzielone porady były przydatne	30	2	1	0	2	1	36
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	30	2	1	0	2	1	36

Tabela 15. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.

Ankietowani beneficjenci zostali poproszeni o ocenę poszczególnych elementów procesu składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD. Wyniki okazały się bardzo pozytywne, a głosy krytyczne były pojedyncze (dwie spośród 36 osób badanych stwierdziły że kryteria wyboru wniosków nie zawsze pozwalały na wyselekcjonowanie najlepszych projektów). O tym jak dobrze oceniana jest działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość), a aż 29 z 34 ankietowanych wskazało

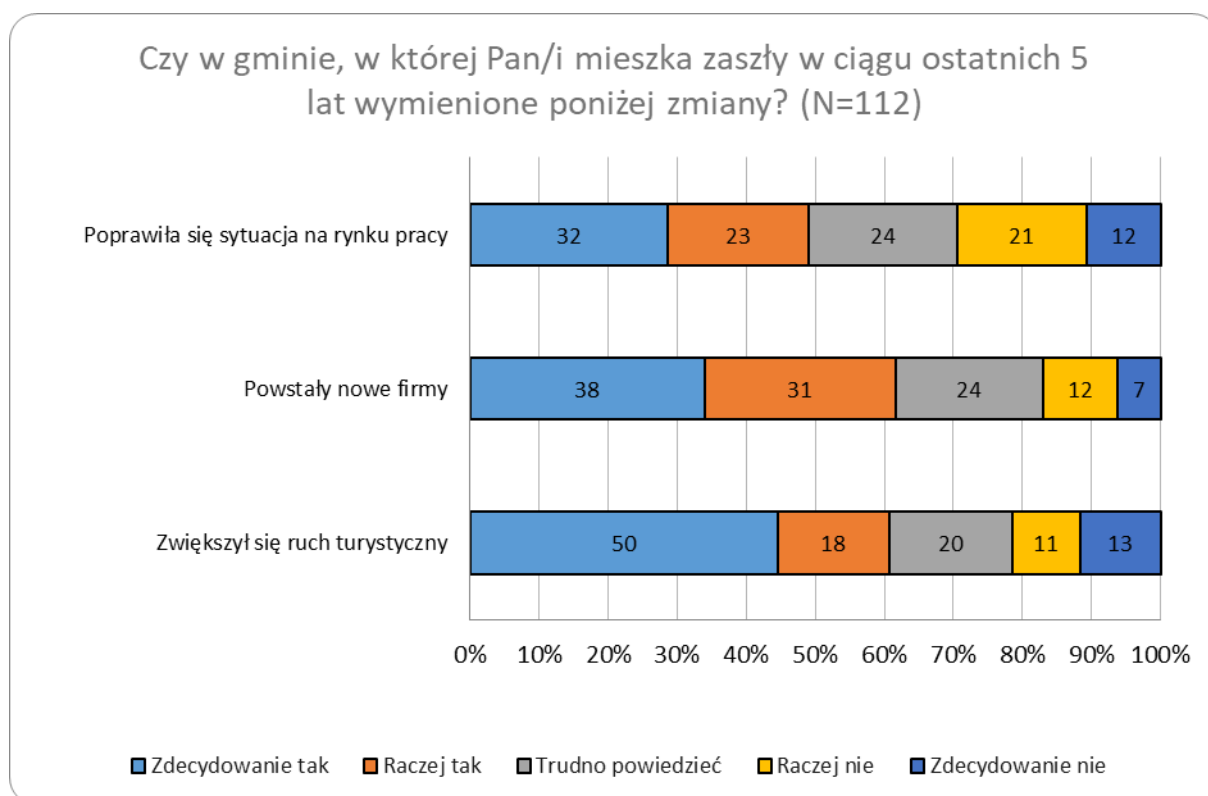
odpowieź „zdecydowanie tak” w tym temacie. Szczegóły ocen poszczególnych stwierdzeń dotyczących procesu składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 10. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności

LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” prowadziła w ostatnich latach działania, które miały służyć wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości, tworzeniu nowych miejsc pracy, organizowaniu wydarzeń aktywizujących mieszkańców, tworzeniu partnerstw na rzecz lokalnego rozwoju oraz rozwojowi infrastruktury turystycznej. Warto sprawdzić jak sami mieszkańcy, którzy oddali swoje głosy w ankiecie, oceniają zmiany jakie zaszły w przeciągu ostatnich pięciu lat na obszarze LGD i czy potwierdzają one obraz wyłaniający się z danych zaprezentowanych we wcześniejszych częściach raportu. Na początek analizie poddane zostaną opinie na temat przedsiębiorczości. Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

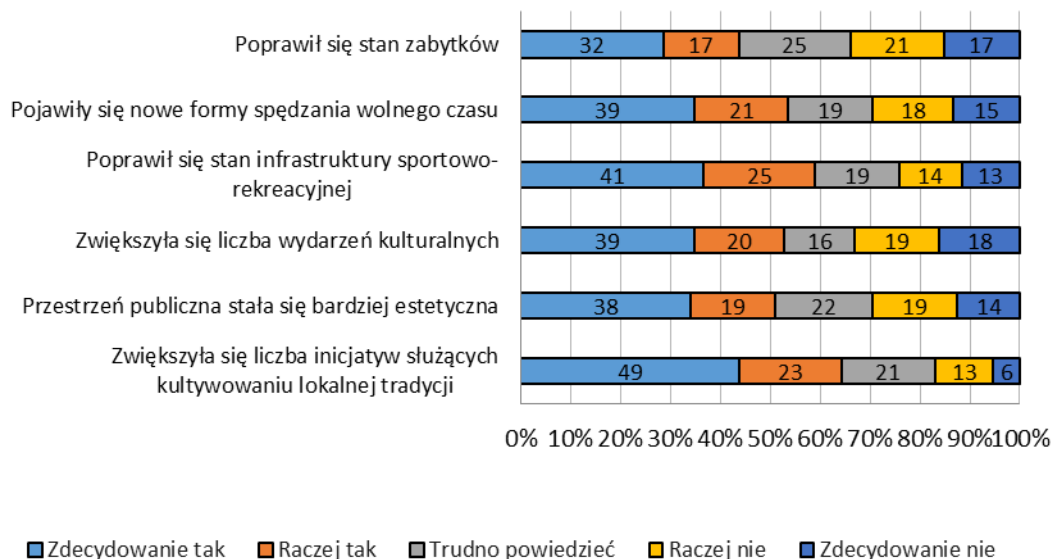

Wykres 11. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Mieszkańcy, którzy oddali swoje głosy w ankiecie dość pozytywnie oceniają zmiany na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat. Spośród 112 głosów, 69 osób dostrzeża pojawienie się nowych firm, a jedna osoba mniej zwiększenie się ruchu turystycznego (przeciwnego zdania są odpowiednio 19 i 24 osoby). Badani dostrzegają więc zmiany, o jakich mowa była przy okazji opisywania danych Głównego Urzędu Statystycznego. W przypadku poprawy sytuacji na rynku pracy głosów pozytywnych jest nieco mniej - 55 i jednocześnie więcej negatywnych 33. Należy jednak zauważyć, że w dalszym ciągu jest to wynik bardzo dobry i potwierdza rozwój, jaki był udziałem gmin wchodzących w obszar LGD w ostatnich pięciu latach. Można też stwierdzić, że w ostatnich 5 latach „Piękna Ziemia Gorczańska” reagowała na wskazane w LSR największe problemy obszaru LGD i tym samym współtworzyła odpowiednie warunki do rozwoju sektora gospodarczego.

Kolejną kwestią, której warto poświęcić uwagę są zmiany atrakcyjności zamieszkiwanego obszaru, zarówno pod względem potrzeb mieszkańców, jak i potencjalnych turystów. Szczegóły pokazuje poniższy wykres.

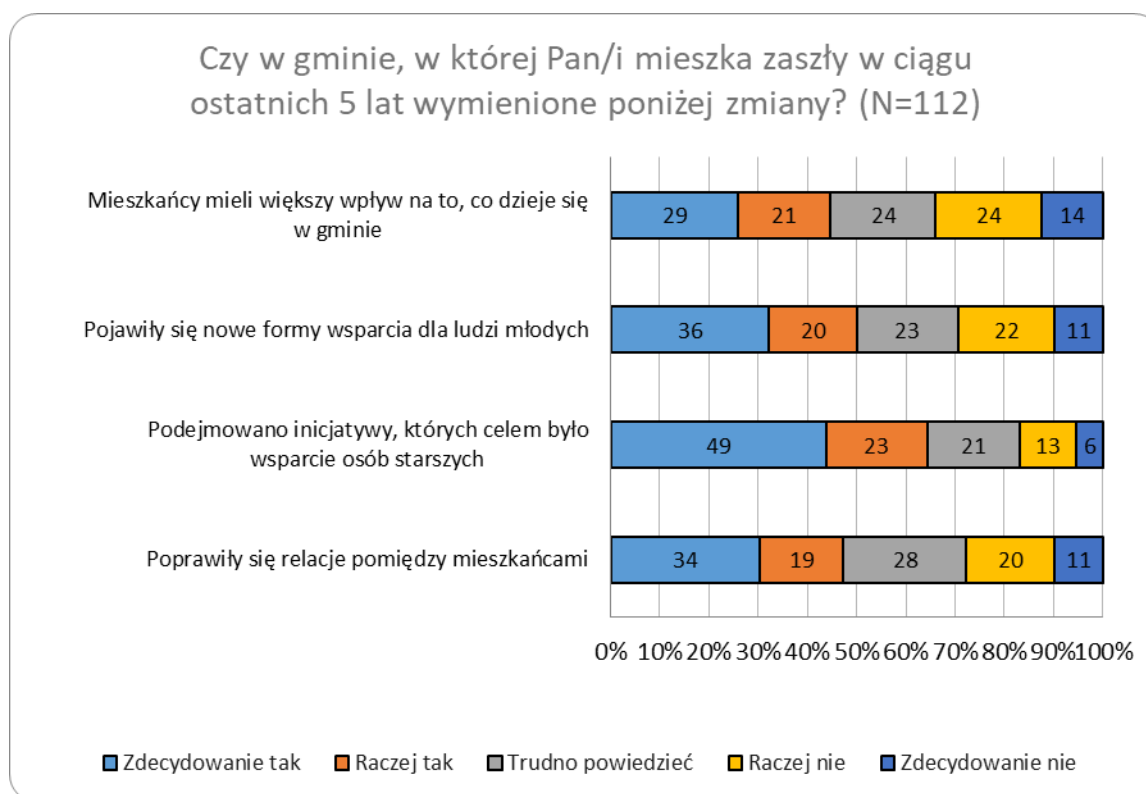
Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszyły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=112)

Wykres 12. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

W przypadku poprawy stanu zabytków zdania badanych mieszkańców są dość podzielone - 49 osób taką poprawę zauważyło, zaś 38 jest przeciwnego zdania. Konieczne wydaje się więc zwrócenie uwagi na ten fakt przy planowaniu kolejnych działań. Lepiej przedstawiają się oceny dotyczące pojawienia się nowych form spędzania wolnego czasu i poprawy stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, gdzie głosów pozytywnych było zdecydowanie więcej niż krytycznych. Interesująco przedstawiają się opinie badanych mieszkańców na temat zwiększenia liczby wydarzeń kulturalnych - 59 spośród 112 badanych zauważa jej wzrost, podczas gdy odmienną opinię ma 37 osób.

Ankietowani nie są tak podzieleni w przypadku pytania dotyczącego zwiększenia liczby inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji - tutaj wzrost zauważa aż 72 osób, a 19 jest przeciwnego zdania. W przypadku opinii dotyczącej poprawy estetyki przestrzeni publicznej 50 mieszkańców zauważyła pozytywne zmiany w ciągu ostatnich 5 lat, a 33 osób z terenu LGD nie odnotowała takich zmian. Warto przyrzeć się opinii badanych w kwestii aktywizacji i kapitału społecznego.

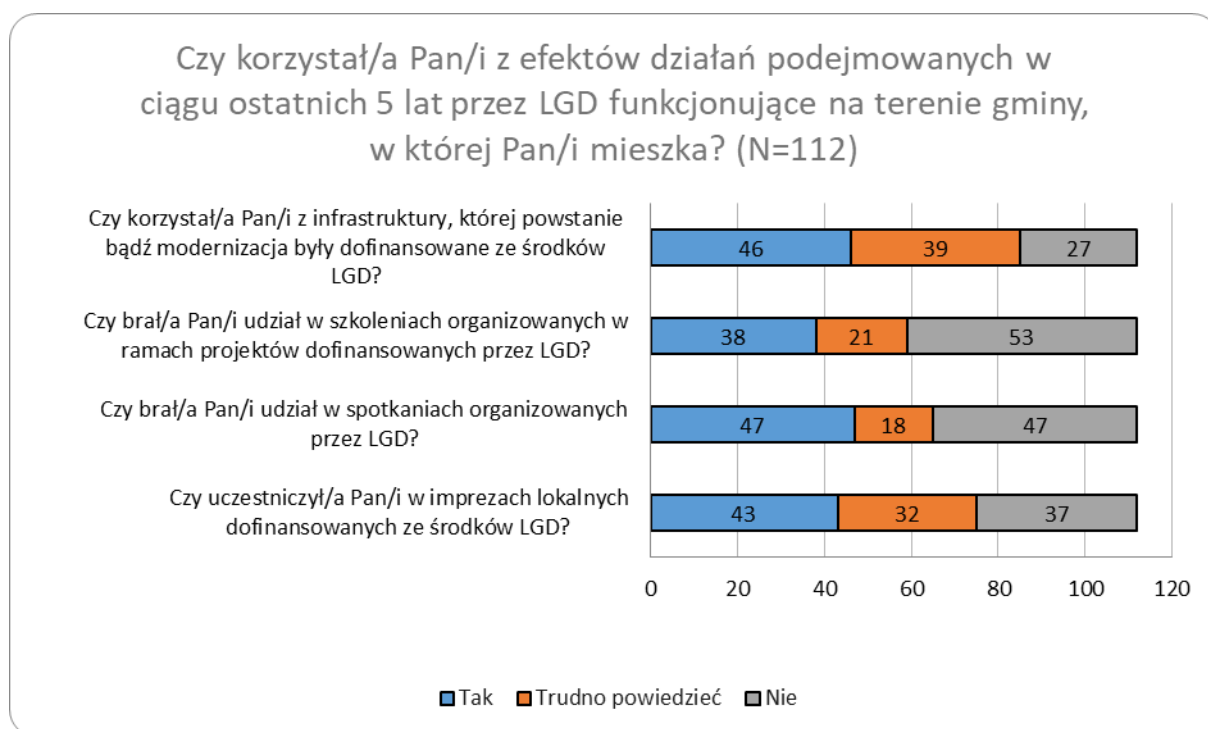

Wykres 13. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Badani mieszkańcy gmin obszaru LGD pozytywnie oceniają zmiany dotyczące podejmowania inicjatyw, których celem było wsparcie osób starszych. 72 osoby zauważyły takie działania, a 19 było przeciwnego zdania. Mniej pozytywnych opinii ankietowani mieszkańcy wyrazili w kwestii pojawienia się nowych form wsparcia dla ludzi młodych - 56 osób wskazało takie zmiany, a 33 było odmiennego zdania. Warto w tym aspekcie podkreślić, że młodzi ludzie (do 30 roku życia) byli uznani w LSR za jedyną grupę defaworyzowaną.

Należy podkreślić, iż duża część badanych stwierdziła, że w ciągu ostatnich 5 lat mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie (50 osób odnotowało taką zmianę, zaś 38 było przeciwnego zdania). W temacie poprawy relacji między mieszkańcami głosów aprobujących było więcej niż negujących (odpowiednio 53 i 31).

Kolejną kwestią, której warto poświęcić uwagę, są opinie badanych mieszkańców na temat efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD.

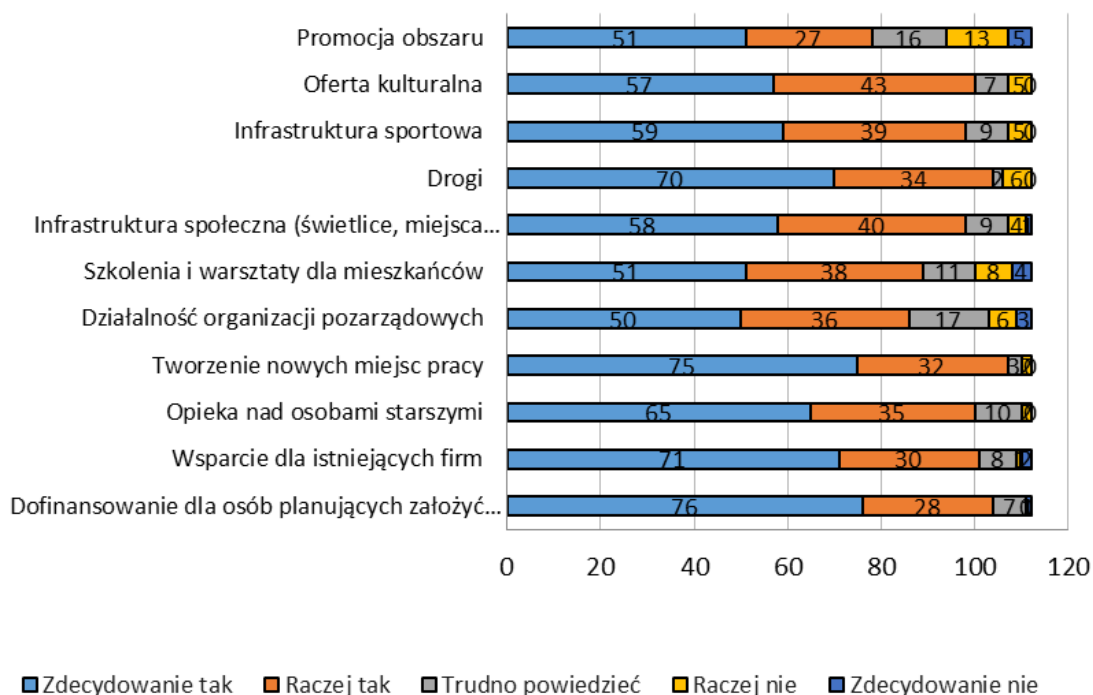

Wykres 14. Korzystanie z efektów działalności LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

Najwięcej badanych mieszkańców gmin obszaru LGD stwierdziło, iż korzystało z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja były dofinansowane z środków LGD. Duża liczba ankietowanych osób uczestniczyła w wydarzeniach lokalnych dofinansowywanych ze środków LGD. Najmniejszym powodzeniem w grupie badanych cieszyły się spotkania i szkolenia organizowane przez „Piękną Ziemię Gorczańską”. Warto pamiętać o tym, iż badani mieszkańcy niekoniecznie musieli wiedzieć, czy infrastruktura, szkolenia, spotkania czy imprezy były organizowane czy dofinansowywane przez LGD (stąd też dużo wskazań na odpowiedź „trudno powiedzieć”). Sporo wskazań „pozytywnych” jednoznacznie pokazuje, iż „Piękna Ziemia Gorczańska” cieszy się dużą rozpoznawalnością, a efekty prowadzonych działań są zauważalne.

Na zakończenie warto zwrócić uwagę na to, jakie zdanie mają badani mieszkańcy gmin obszaru LGD na temat obszarów wymagających dofinansowania w gminach i tym samym ewentualnych przyszłych działań „Pięknej Ziemi Gorczańskiej”.

Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania w Pana/i gminie? (N=112)

Wykres 15. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru.

Badani mieszkańcy gmin LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” wskazali, iż obszarów wymagających dofinansowania jest ciągle bardzo dużo. Za bardzo istotny obszar wymagający dofinansowania uznane zostały działania przedsiębiorcze. Tworzenie nowych miejsc pracy okazało się ważne dla 107 spośród 112 badanych mieszkańców gmin obszaru LGD, wsparcie dla istniejących firm dla 101 osób, a dofinansowanie dla planujących założyć firmy dla 104 ankietowanych. Przeciwnego zdania były pojedyncze osoby (odpowiednio 2, 3 i 1). LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” powinna więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładąć do operacji polegających na utworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw. Warto też przypomnieć, że przeprowadzone w 2019 roku konsultacje jednoznacznie wskazywały duże zapotrzebowanie na dalsze wsparcie działań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości. Dodatkowo istotność takich przedsięwzięć potwierdza fakt, że w analizowanym okresie zainteresowanie wsparciem na otwarcie działalności gospodarczej wielokrotnie przewyższyło możliwości finansowe LGD.

Bardzo duża liczba ankietowanych uznała, iż to infrastruktura drogowa wymaga odpowiednich działań - 104 spośród 112 badanych wskazało tę odpowiedź, z czego

„zdecydowanie tak” zaznaczyło aż 70 spośród nich, a przeciwną opinię miało tylko 6 osób. Stanowić to powinno cenną wskazówkę dla LGD w planowaniu kolejnych celów i przedsięwzięć.

Opieka nad osobami starszymi została wskazana za istotny obszar przez 100 osób (65 spośród nich zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”, a pozostali „raczej tak”), a jedynie 2 ankietowanych uznało, iż jest to obszar nieważny. Biorąc pod uwagę, iż nieustannie przybywa na obszarze LGD osób w wieku poprodukcyjnym, warto rozważyć, czy osoby starsze nie powinny zostać w przyszłości zaliczone do grup defaworyzowanych.

98 osób spośród 112 ankietowanych (z czego „zdecydowanie” na tak było 58 badanych) uznało, że to infrastruktura społeczna (świetlice, miejsce spotkań) stanowi ważny obszar działania wymagający dofinansowania. 100 osób wskazało ofertę kulturalną („zdecydowanie tak” wskazało 57 badanych), a 98 infrastrukturę sportową („zdecydowanie tak” wskazało 59 ankietowanych). Duża liczba osób (78) wskazała na istotę promocji obszaru.

Interesująco przedstawiają się wskazania dotyczące szkoleń i warsztatów dla mieszkańców. 89 osób uznało, iż jest to obszar wymagający dofinansowania. Całkiem sporo głosów zebrała także działalność organizacji pozarządowych - 86 (50 badanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”). Potwierdza to, iż w LSR trafnie zdiagnozowano potrzebę działań na rzecz lokalnych fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych w celu zwiększenia poziomu zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój obszaru i warto niewątpliwie kontynuować działania w tym obszarze. Pomocne w tym będą na pewno kolejne przedsięwzięcia służące integracji społecznej i wzmacnianiu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów i działaczy w organizacjach pozarządowych.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze.

6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

Cel ogólny „Piękna i przedsiębiorcza Ziemia Gorczańska” z jednej strony odpowiadał na zidentyfikowany problem niewystarczającej promocji obszaru i rozpoznawalności pod względem turystycznym, a z drugiej miał związek z niekorzystną sytuacją w dziedzinie przedsiębiorczości. Realizacja LSR przyczyniła się przede wszystkim do poprawy sytuacji związanej z tym drugim obszarem i tym samym wzrostu postaw przedsiębiorczych. Warto w tym aspekcie zauważyć, że zainteresowanie wsparciem na otwarcie działalności gospodarczej wielokrotnie przewyższyło możliwości finansowe LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.

6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

Rola wysokiej jakości kapitału społecznego w życiu lokalnych społeczności jest nie do przecenienia. Oparty na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, wiąże się z rozwojem społeczeństw, w tym innowacyjnością, dobrobytem, ale też nawet i zdrowiem.

Warto zauważyć, że 17 spośród 36 badanych beneficjentów stwierdziło, iż to ogół mieszkańców gminy/obszaru LGD było głównym odbiorcą efektów ich projektów. Sami badani mieszkańcy obszaru LGD zgodzili się zaś ze stwierdzeniem, że w ostatnich 5 latach mieli oni większy wpływ na to, co dzieje się w gminach, a także uznali, że poprawiły się relacje między mieszkańcami.

Cel w LSR dotyczący niekorzystnej sytuacji w sferze społecznej, w tym małej liczby aktywnie działających fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych i niskiego poziomu zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój obszaru został dobrze dobrany i warto niewątpliwie kontynuować działania w jego zakresie. Pomocne będą na pewno kolejne przedsięwzięcia służące integracji społecznej i wzmocnieniu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów i działaczy w organizacjach pozarządowych.

6.3. Przedsiębiorczość

Diagnoza obszaru LGD jednoznacznie wskazywała, iż konieczne jest podjęcie działań w zakresie rozwoju rynku pracy, w tym konieczne jest stworzenie warunków do zwiększenia dostępności miejsc pracy oraz podwyższenia zarobków. Dane Głównego Urzędu Statystycznego jednoznacznie pokazują, że w ostatnich latach liczba pracujących generalnie wzrosła, nastąpił spadek udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności, wzrosła liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. Nie ulega wątpliwości, że premie na założenie działalności gospodarczej i prowadzone szkolenia na pewno wpłynęły na wzrost postaw przedsiębiorczych w społeczności lokalnej,

6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W LSR stwierdzono, że promocja regionu, rozwój turystyki oraz moda na zdrowy i aktywny styl życia stanowią wielką szansę dla rozwoju Ziemi Gorczańskiej. Turystyka była w rezultacie ujęta w celach LGD, a także we wskaźnikach. Zaplanowane przedsięwzięcia dotyczące rozwoju infrastruktury turystycznej zostały zrealizowane. Badani mieszkańcy zauważyli zwiększenie się liczby inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji, zwiększenie się ruchu turystycznego i poprawę stanu zabytków. Z drugiej strony przykładem nie do końca idealnych tendencji w tym aspekcie są odnotowane w danych GUS-u w ostatnich latach spadki turystycznych obiektów noclegowych. Nie udało się też póki co zrealizować „turystycznych” projektów współpracy. Warto zauważyć, że dla samych badanych mieszkańców są te zagadnienia bardzo ważne, czego dowodem fakt, iż w przeprowadzonym badaniu ankietowym 100 spośród 112 respondentów uznało, że ważnym obszarem wymagającym dofinansowania w przyszłości jest oferta kulturalna, a 78 osób wskazało na potrzebę promocję obszaru.

6.5. Grupy defaworyzowane

Grupą defaworyzowaną w LSR określono osoby do 30. roku życia. Głównym argumentem za takim wyborem był obserwowany na obszarze LGD odpływ młodych i wykształconych osób do większych aglomeracji miejskich w celu poszukiwania korzystniejszych warunków zatrudnienia. W konsekwencji w ramach realizacji LSR

zaplanowano podjęcie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości, w tym poprzez podejmowanie działalności gospodarczej. Do grupy defaworyzowanej skierowano jedno z przedsięwzięć – „zakładanie działalności gospodarczych przez osoby do 30. roku życia”. Zrealizowano już je w trakcie pierwszego naboru - w 2017 roku.

Wyniki analizy danych zaprezentowanych w niniejszym raporcie wskazują, że sytuacja obszaru LGD w ostatnich latach nie zmieniła się na tyle by odwrócić trend związany z odpływem ludności w poszukiwaniu lepszych perspektyw rozwoju, pracy i życia. Działania podejmowane przez „Piękną Ziemię Gorczańską” były z pewnością zbyt małą zakresowo interwencją, by do takiej szybkiej zmiany doprowadzić. Problemy młodych ludzi oraz zwiększanie atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca do życia to zagadnienia, które z pewnością powinny być podejmowane także w przyszłości.

6.6. Innowacyjność

Innowacyjność w analizowanym LSR definiowana jest jako wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. Innowacyjność stanowiła jedno z kluczowych kryteriów wyboru operacji, a jego oceny dokonywała Rada na podstawie złożonego wniosku – przedstawionej argumentacji, wiedzy własnej oraz znajomości obszaru. Do zrealizowanych projektów mających charakter innowacyjny można zaliczyć zakupy nowoczesnego sprzętu do zakładu optycznego, gabinetów stomatologicznych i zakładu stolarskiego, ale też utworzenie muzeum motorowerów czy urządzenia do pomiaru czasu na plac rekreacyjny.

6.7. Projekty współpracy

LGD Piękna Ziemia Gorczańska póki co nie zrealizowała żadnego projektu współpracy, ale planuje zaangażowanie w dwa tego typu działania w niedalekiej przyszłości. „Turystyczny Beskid Wyspowy i Gorce” to projekt współpracy, który jest aktualnie w przygotowaniu wraz ze Stowarzyszeniem Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy. Projekt będzie dotyczył

infrastruktury turystycznej – tworzenia miejsc odpoczynku dla rowerzystów. „Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoją Gorców i Pienin” to drugi planowany projekt współpracy. Pewnych trudności dostarczyło znalezienie LGD zainteresowanych kooperacją w ramach tego zadania, ale najprawdopodobniej uda się je zrealizować wspólnie z LGD Gorce-Pieniny i LGD Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy oraz partnerami ze Słowacji.

Należy podkreślić, że projekty współpracy stanowią dobrą formę kooperacji LGD i wpływają niewątpliwie na rozwój umiejętności współdziałania w realizowaniu istotnych celów. Wydaje się niezbędne, aby w przyszłości zwrócić większą uwagę na ten aspekt, a także starać się dobierać do realizowania projektów solidnych i sprawdzonych partnerów. Ze względu na korzyści płynące ze współpracy nie zawsze najlepszą strategią jest odkładanie ich realizacji na końcowy etap wdrażania LSR.

6.8. Ocena funkcjonowania LGD

Funkcjonowanie biura LGD należy ocenić pozytywnie. Na tę pozytywną opinię istotny wpływ ma wieloletnie doświadczenie zatrudnionych w nim osób, co łączy się niewątpliwie z dużą znajomością potrzeb lokalnej społeczności. Prawidłowo realizowane są działania doradcze. Informacje o prowadzonych naborach rozpowszechniane są różnymi kanałami, ze szczególnym uwzględnieniem najbardziej efektywnego kanału, czyli działań w sieci internetowej. W tym aspekcie warto zwrócić uwagę na potrzebę rozszerzenia doradztwa internetowego, które pozwoliłoby na skuteczne docieranie do szerszego grona mieszkańców, w tym do grupy defaworyzowanej. Samo doradztwo w „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” wykracza poza LSR i zdarza się, iż pracowniczki pomagają również w innych kwestiach, jak np. przy projektach tworzonych z myślą o korzystaniu ze środków budżetu obywatelskiego. Wskazuje to na wartość dodaną funkcjonowania LGD, wykraczającą poza samo skuteczne realizowanie działań ujętych w LSR.

Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. Zdecydowana większość respondentów korzystała również z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. O tym jak dobrze oceniana jest potrzeba funkcjonowania i sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył

zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość).

6.9. Ocena procesu wdrażania

Nabory w „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” odbywają się zgodnie z harmonogramem, akceptowanym przez Urząd Marszałkowski. Utrudnienia w realizacji pojawiły się przede wszystkim w związku z pandemią COVID-19 oraz atakiem hakerskim na Urząd Marszałkowski, a także powrotem środków zarezerwowanych na operacje, które ostatecznie nie weszły w fazę realizacji. W kontekście zmian w LSR należy odnotować, iż w latach 2016-2020 większych korekt nie wprowadzano. Poprawki pojawiły się tylko w przypadku dostosowywania procedur i kryteriów wyboru do regulaminów czy nowych rozporządzeń.

Procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów. Podobnie zastosowane kryteria wyboru operacji są jednoznaczne i nie budzą większych wątpliwości. Pozwalają także na wybór najlepszych wniosków, które są spójne z celami LSR. Barię były jednak skomplikowane i długie procedury. Mimo wszystko większych obaw co do realizacji wskaźników nie ma. Dotyczyć one mogą jedynie niezrealizowania przez beneficjentów wybranych już wniosków i ewentualnej konieczności przeprowadzenia kolejnego naboru. Pewne wątpliwości mogą budzić planowane projekty współpracy, ale odpowiednie zaangażowanie pracowników i członków LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” powinno zapewnić skuteczną ich realizację. Oczywisty jest także brak większej ilości środków finansowych, które pozwoliłyby na realizację większej liczby przedsięwzięć.

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER

Działalność „Pięknej Ziemi Gorczańskiej” niewątpliwie angażuje i łączy organizacje pozarządowe, usługodawców i samorząd lokalny. Dodatkowo LGD wpływa także na angażowanie liderów lokalnych i osoby fizyczne. Sam potencjał rozwojowy jest wykorzystywany i promowany poprzez wydawnictwa, strony internetowe, lokalną prasę i media społecznościowe.

Należy podkreślić, że „Piękna Ziemia Gorczańska” reagowała na wskazane w LSR problemy obszaru LGD i tym samym tworzyła odpowiednie warunki do jego rozwoju. Udało się w konsekwencji zrealizować sporo operacji związanych z przedsiębiorczością, kulturą czy infrastrukturą. Mankamentem pozostają kwestie braku większej ilości działań związanych z turystyką oraz inicjatyw kierowanych do osób z grupy defaworyzowanej. Konieczne jest także skuteczne przeprowadzenie planowanych projektów współpracy.

7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje.

„Piękna Ziemia Gorczańska” jest stosunkowo małym LGD-em, który nie dysponuje dużym budżetem. To znacząco ogranicza jego możliwości oddziaływania na zmiany w lokalnej społeczności. Skutecznie przeprowadzona diagnoza, wsparcie operacji, które wpisują się w potrzeby mieszkańców i pozytywne prognozy odnośnie realizacji wskaźników pozwalają na pozytywną ocenę procesu wdrażania LSR.

Warto zauważyć, że w początkowych latach wdrażania LSR postęp w realizacji strategii nie był imponujący, ale w 2020 roku osiągnięte wartości wskaźników prezentowały się już zdecydowanie lepiej. W tym aspekcie należy odnotować, że zainteresowanie wsparciem na otwarcie działalności gospodarczej wielokrotnie przewyższyło możliwości finansowe LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”. Podobnym powodzeniem cieszą się także nabory na rozwój działalności gospodarczej. Można więc stwierdzić, że w ostatnich 5 latach „Piękna Ziemia Gorczańska” reagowała na wskazane w LSR największe problemy obszaru LGD i tym samym tworzyła odpowiednie warunki do rozwoju sektora gospodarczego. Powodzeniem cieszyły się także operacje infrastrukturalne czy działania komunikacyjne i aktywizujące prowadzone przez Biuro LGD.

Należy podkreślić, że żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość), co potwierdza pozytywną opinię jaką można wystawić „Pięknej Ziemi Gorczańskiej”. Doświadczenia zebrane w ocenianym okresie pozwolą jednak na sformułowanie rekomendacji, które pozwolą na ulepszenie realizowanych działań w przyszłości :

1. LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” powinna w dalszym ciągu dużą wagę przykładąć do operacji polegających na tworzeniu i rozwijaniu przedsiębiorstw. Potwierdza to nie tylko duże zainteresowanie naborami na te przedsięwzięcia. Przeprowadzone w 2019 roku konsultacje jednoznacznie wskazywały na duże zapotrzebowanie na dalsze wsparcie działań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości, a dodatkowo tego rodzaju potrzebę podkreślali badani mieszkańcy gmin obszaru LGD.
2. W LSR stwierdzono, że to właśnie promocja regionu, rozwój turystyki oraz moda na zdrowy i aktywny styl życia stanowią wielką szansę dla rozwoju Ziemi

Gorczańskiej. Wydaje się, iż konieczne jest poświęcenie tym tematом większej uwagi przy planowaniu kolejnych działań. W tym aspekcie niezbędne okazać się mogą szkolenia czy profesjonalne doradztwo, a docelowo nowe podejście do oferowanych usług turystycznych i agroturystycznych oparte o wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz promocję współdziałania różnym aktorów w tym zakresie.

3. Wyniki badań wśród mieszkańców oraz omawiana w raporcie tendencja dotycząca odpływu ludności w poszukiwaniu lepszych perspektyw rozwoju, pracy i życia wskazuje, że w przyszłości konieczne jest zintensyfikowanie działań zmierzających do poprawienia sytuacji osób młodych oraz zwiększania atrakcyjności obszaru LGD jako miejsca do życia.
4. Biorąc pod uwagę, iż nieustannie przybywa na obszarze LGD osób w wieku poprodukcyjnym, a także fakt, że opieka nad osobami starszymi została uznana za ważny obszar wymagający dofinansowania przez zdecydowaną większość ankietowanych mieszkańców, warto rozważyć, czy osoby starsze również nie powinny zostać zaliczone do grup defaworyzowanych.
5. Projekty współpracy stanowią dobrą formę współdziałania LGD i wpływają niewątpliwie na rozwój umiejętności współdziałania w realizowaniu istotnych celów. Wydaje się niezbędne, aby w przyszłości zwrócić większą uwagę na ten aspekt, a także starać się dobierać do realizowania projektów solidnych i sprawdzonych partnerów.
6. Cel w LSR dotyczący niekorzystnej sytuacji w sferze społecznej, w tym małej liczby aktywnie działających fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych i niskiego poziomu zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój obszaru został dobrze dobrany i warto niewątpliwie kontynuować działania w jego zakresie. Pomocne będą na pewno kolejne przedsięwzięcia służące integracji społecznej i wzmacnianiu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów i działaczy w organizacjach pozarządowych.

8. Spis tabel i wykresów.

Spis rysunków

Rysunek 1. Obszar LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	12

Spis tabel

Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	13
Tabela 2. Gminy wchodzące w skład LGD na tle wszystkich małopolskich gmin.	17
Tabela 3. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	18
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności według płci.	18
Tabela 5. Ludność gmin obszaru LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.....	21
Tabela 6. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	22
Tabela 7. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	24
Tabela 8. Nabory w latach 2017-2020 w ramach wdrażania LSR przez LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	27
Tabela 9. Postęp rzeczowy w realizacji LSR przez LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	31
Tabela 10. Postęp finansowy w realizacji LSR przez LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	37
Tabela 11. Przykładowe szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.	40
Tabela 12. Przykładowe szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021. ...	40
Tabela 13. Realizacja planu komunikacji przez LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	42
Tabela 14. Doradztwo w Biurze LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” w latach 2016-2021.	46
Tabela 15. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.....	48

Spis wykresów

Wykres 1. Wskaźnik G dla gmin wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	15
Wykres 2. Wydatki gmin wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” na jednego mieszkańca.	16
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	19
Wykres 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.....	20
Wykres 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminach wchodzących w skład LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”	23

Wykres 6. Metody docierania informacji o LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” do mieszkańców obszaru.	43
Wykres 7. Metody docierania informacji o naborach w LGD „Piękna Ziemia Gorczańska” do potencjalnych beneficjentów.	44
Wykres 8. Ocena sposobu informowania LGD o możliwości pozyskania środków.....	45
Wykres 9. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.	47
Wykres 10. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.....	49
Wykres 11. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.....	50
Wykres 12. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.	51
Wykres 13. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.....	52
Wykres 14. Korzystanie z efektów działalności LGD „Piękna Ziemia Gorczańska”.	53
Wykres 15. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru. .	54

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.

Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Piękna Ziemia Gorczańska

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej efektów funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Piękna Ziemia Gorczańska. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety trwa 10 minut.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Piękna Ziemia Gorczańska

1. Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiła się sytuacja na rynku pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Powstały nowe firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy wsparcia dla ludzi młodych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Podejmowano inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiły się relacje pomiędzy mieszkańcami	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększył się ruch turystyczny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan zabytków	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy spędzania wolnego czasu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przestrzeń publiczna stała się bardziej estetyczna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

2. Proszę wyobrazić sobie, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale środków finansowych w gminie, w której Pan/i mieszka. Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Promocja obszaru	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Oferta kulturalna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura sportowa	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Drogi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Szkolenia i warsztaty dla mieszkańców	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Działalność organizacji pozarządowych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Opieka nad osobami starszymi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wsparcie dla istniejących firm	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

3. Czy słyszał Pan/i o Lokalnej Grupie Działania Piękna Ziemia Gorczańska? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) Tak → Proszę przejść do pytania nr 4.
- b) Nie → Proszę przejść do pytania nr 5.

4. W jaki sposób docierały do Pana/i informacje dotyczące Lokalnej Grupy Działania Piękna Ziemia Gorczańska? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

5. Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD działające na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czy korzystał/a Pan/i z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w spotkaniach organizowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy uczestniczył/a Pan/i w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

6. Proszę wskazać, w którym przedziale wiekowym się Pan/i mieści. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) 18-25 lat
- b) 26-35 lat
- c) 36-45 lat
- d) 46-55 lat
- e) 56-65 lat
- f) 66 lat lub więcej

7. Proszę podać swoją płeć. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna
- c) Wolę nie podawać.

Ankieta dla beneficjentów LGD Piękna Ziemia Gorczańska

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Piękna Ziemia Gorczańska. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż 10 minut.

Ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która jest lub była realizatorem projektu wspartego przez Lokalną Grupę Działania (np. polegającego na założeniu działalności gospodarczej). W przypadku, gdy beneficjentami wsparcia był podmiot (Urząd Gminy, Ośrodek Kultury, Organizacja Pozarządowa, OSP, KGW), ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która w ramach danego podmiotu była bezpośrednio zaangażowana w realizację dofinansowanego projektu.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Piękna Ziemia Gorczańska

W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”? (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź)

- a) Zdecydowanie zgadzam się
- b) Raczej zgadzam się
- c) Trudno powiedzieć
- d) Raczej nie zgadzam się
- e) Zdecydowanie nie zgadzam się

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem/am w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dlaczego zdecydował/a się Pan/i (lub podmiot reprezentowany przez Pana/ią) na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje główny powód złożenia wniosku do LGD.

- a) Było to jedyne dostępne źródło finansowania mojego projektu
- b) Nie otrzymałem/am dofinansowania z innych środków/innego programu
- c) Chciałem/am skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków
- d) Zostałem/am zachęcany/a do złożenia wniosku przez LGD
- e) Na moją decyzję wpłynęła możliwość skorzystania z doradztwa w biurze LGD

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie składania wniosku? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Wsparcie polegające na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla mojego projektu	Tak	Nie
Wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania	Tak	Nie
Wsparcie polegające na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich	Tak	Nie
Wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR	Tak	Nie
Porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku	Tak	Nie
Wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków	Tak	Nie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie realizacji projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie rozliczenia projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy obecnie pozostaje Pan/i w kontakcie z LGD? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Uczestniczę w spotkaniach organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się telefonicznie z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytam komunikaty na stronie internetowej LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Mam osobisty kontakt z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się w inny sposób	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Nie mam z LGD żadnego kontaktu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź.

- a) Tak
- b) Trudno powiedzieć
- c) Nie

Kto był głównym odbiorcą efektów Pani/a projektu/ projektów? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/i projekt.

- a) Ja i moja rodzina
- b) Moja organizacja
- c) Ogół mieszkańców gminy/ obszaru LGD
- d) Turyści
- e) Przedsiębiorstwa
- f) Inne

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD.
Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy na etapie przygotowania, realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

- a) Tak → Proszę odpowiedzieć na następne pytanie.
b) Nie → **Dziękujemy za wypełnienie ankiety!**

Jakie to były problemy? Na pytanie odpowiadają tylko osoby, które w poprzednim pytaniu wybrały odpowiedź „Tak”. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem projektu (np. problemy wynikające z branży w której działa przedsiębiorca, odbiorcami działań NGO lub uzgodnieniami dotyczącymi przebiegu tras rowerowych w projekcie gminnym)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy finansowe (np. z wypłatą dofinansowania, kredytem na realizację zadania, zmiennością cen w czasie realizacji zadania względem wpisanych we wniosku)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy formalno-prawne	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Trudność w dostępie do informacji na temat składania, realizacji lub rozliczenia projektu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu pandemii	Tak	Trudno powiedzieć	Nie